



# Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO  
ANTHONY MICHAEL COLLINS IŠVADA,  
pateikta 2022 m. gruodžio 15 d.<sup>1</sup>

**Sujungtos bylos C-615/20 ir C-671/20**

**Prokuratura Okręgowa w Warszawie**  
**prieš**  
**YP ir kt. (C-615/20),**  
**M. M. (C-671/20)**

(*Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisinė valstybė – Veiksminga teisminė gynyba  
Sąjungos teisei priklausančiose srityse – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa –  
Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis – Teisėjų nepriklausomumas – *Sąd  
Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija)  
leidimas iškelti baudžiamąją bylą teisėjui ir šio teisėjo nušalinimas nuo pareigų –  
Draudimas nacionaliniams teismams tikrinti teismų teisėtumą ar vertinti teisėjų paskyrimo  
teisėtumą ir iš tokio paskyrimo kylančius teisėjo įgaliojimus – Sąjungos teisės viršenybė –  
Lojalaus bendradarbiavimo pareiga – Teisinio saugumo ir *res judicata* galios principai“

## Turinys

|     |                                                                                |   |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------|---|
| I.  | Įvadas .....                                                                   | 2 |
| II. | Teisinis pagrindas – Lenkijos teisė .....                                      | 3 |
| A.  | Konstitucija .....                                                             | 3 |
| B.  | Iš dalies pakeistas Aukščiausiojo Teismo įstatymas .....                       | 4 |
| C.  | Iš dalies pakeistas Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas ..... | 4 |
| D.  | NTT įstatymas .....                                                            | 6 |
| E.  | Baudžiamojo proceso kodeksas .....                                             | 7 |

<sup>1</sup> Originalo kalba: anglų.

|                                                                                                                    |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| III. Pagrindinių bylų faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai . . . . .                                     | 7  |
| A. Byla C-615/20 . . . . .                                                                                         | 7  |
| B. Byla C-671/20 . . . . .                                                                                         | 13 |
| IV. Procesas Teisingumo Teisme . . . . .                                                                           | 15 |
| V. Vertinimas . . . . .                                                                                            | 16 |
| A. Dėl priimtumo . . . . .                                                                                         | 16 |
| B. Dėl esmės . . . . .                                                                                             | 17 |
| 1. Įvadinės pastabos . . . . .                                                                                     | 17 |
| 2. Pirmasis, antrasis ir trečiasis klausimai byloje C-615/20 . . . . .                                             | 18 |
| 3. Antrasis klausimas byloje C-671/20 . . . . .                                                                    | 23 |
| 4. Ketvirtasis klausimas byloje C-615/20 ir pirmasis, trečiasis ir ketvirtasis klausimai byloje C-671/20 . . . . . | 26 |
| VI. Išvada . . . . .                                                                                               | 29 |

## I. Įvadas

1. Šiuose prašymuose priimti prejudicinį sprendimą vėl keliama klausimai dėl tam tikrų neseniai įvykdytos Lenkijos teismų sistemos reformos aspektų suderinamumo su Sąjungos teise. Jie susiję su *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija)<sup>2</sup> duotais leidimais patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn ir nušalinti jį nuo pareigų, taip užkertant jam kelią priimti sprendimus tam tikrose jam paskirtose baudžiamosiose bylose. Šiuo tikslu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas<sup>3</sup> prašo Teisingumo Teismo išaiškinti ESS 2 straipsnį ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos<sup>4</sup> 47 straipsnį ir Sąjungos teisės viršenybės, lojalaus bendradarbiavimo<sup>5</sup> bei teisinio saugumo principus. Jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad pagal Sąjungos teisę Drausmės bylų kolegija negalėjo teisėtai duoti tokių leidimų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, kokias pasekmes ši išvada turės baudžiamąją bylą nagrinėjančio teismo sudėčiai.

<sup>2</sup> Toliau – Drausmės bylų kolegija.

<sup>3</sup> Kuris byloje C-615/20 ir C-671/20 yra tas pats, tik posėdžiauja skirtingos sudėties.

<sup>4</sup> Toliau – Chartija.

<sup>5</sup> Nurodytas ESS 4 straipsnio 3 dalyje.

## II. Teisinis pagrindas – Lenkijos teisė

### A. Konstitucija

2. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* (Lenkijos Respublikos Konstitucija) 45 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo būtų viešai ir teisingai, nepagrįstai neatidėliodamas išnagrinėtų jurisdikciją turintis nepriklausomas ir nešališkas teismas.“

3. Lenkijos Respublikos Konstitucijos 144 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Tam, kad Respublikos Prezidento teisės aktai galėtų, jie privalo būti kontrasignuoti Ministrų Tarybos pirmininko, kuris, pasirašydamas aktą, prisiima atsakomybę prieš *Sejm* [(Lenkijos parlamento žemieji rūmai)].

3. Šio straipsnio 2 dalies nuostatos netaikomos toliau nurodytais atvejais:

<...>

17) skiriant teisėjus;

<...>“

4. Lenkijos Respublikos Konstitucijos 179 straipsnis suformuluotas taip:

„Teisėjus [*Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teisėjų taryba, toliau – NTT)] siūlymu neterminuotam laikotarpiui skiria Respublikos Prezidentas.“

5. Pagal Lenkijos Respublikos Konstitucijos 180 straipsnio 1 dalį teisėjai yra nepašalinami.

6. Lenkijos Respublikos Konstitucijos 181 straipsnyje nurodyta:

„Teisėjas gali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn arba jam gali būti atimta laisvė tik prieš tai gavus pagal įstatymą nustatyto teismo sutikimą. Teisėjas negali būti sulaikytas ar suimtas, išskyrus atvejus, kai jis sulaikomas darant nusikalstamą veiką, jeigu jo sulaikymas yra būtinas siekiant užtikrinti tinkamą proceso eigą. Teritorinę jurisdikciją turinčio teismo pirmininkas turi būti nedelsiant informuotas apie sulaikymą ir gali nurodyti nedelsiant paleisti sulaikytą asmenį.“

7. Lenkijos Respublikos Konstitucijos 187 straipsnyje numatyta:

„1. [NTT] sudaro:

1) [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)] pirmasis pirmininkas, teisingumo ministras, [*Naczelny Sąd Administracyjny* (Vyriausiasis administracinis teismas, Lenkija)] pirmininkas ir Respublikos Prezidento paskirtas asmuo;

2) penkiolika narių, išrinktų iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo;

3) keturi nariai, kuriuos iš savo narių tarpo išrenka [*Sejm* (Lenkijos parlamento žemieji rūmai)], ir du nariai, kuriuos iš senatorių tarpo išrenka [*Senat* (Lenkijos parlamento aukštieji rūmai)].

<...>

3. Išrinktų [NTT] narių kadencija yra ketveri metai.

4. [NTT] organizacinė struktūra, veiklos sritys, darbo tvarka ir jos narių rinkimo tvarka nustatoma įstatymu.“

8. Lenkijos Respublikos Konstitucijos 190 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„[*Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija)] sprendimai yra privalomi *erga omnes* ir galutiniai.“

### ***B. Iš dalies pakeistas Aukščiausiojo Teismo įstatymas***

9. 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas) (*Dz. U.*, 2018, 5 pozicija), iš dalies pakeisto 2019 m. gruodžio 20 d. *Ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo, Aukščiausiojo Teismo įstatymo ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo įstatymas) (*Dz. U.*, 2020, 190 pozicija; toliau – Pakeitimo įstatymas) (toliau – iš dalies pakeistas Aukščiausiojo Teismo įstatymas) 27 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Drausmės bylų kolegijos jurisdikcijai priklauso:

<...>

1a) bylos dėl leidimo iškelti baudžiamąją bylą teisėjams, teisėjams stažuotojams, prokurorams ir prokurorams stažuotojams ar juos suimti.

<...>“

### ***C. Iš dalies pakeistas Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas***

10. 2001 m. liepos 27 d. *Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas) (*Dz. U.*, 2001, Nr. 98, 1070 pozicija) 41b straipsnyje numatyta:

„1. Institucija, kompetentinga nagrinėti skundą ar prašymą dėl teismo veiklos, yra teismo pirmininkas.

<...>

3. Institucija, kompetentinga nagrinėti skundą dėl *sąd rejonowy* (apylinkės teismas), *sąd okręgowy* (apygardos teismas) arba *sąd apelacyjny* (apeliacinis teismas) pirmininko veiklos, yra atitinkamai *sąd okręgowy* (apygardos teismas) pirmininkas, *sąd apelacyjny* (apeliacinis teismas) pirmininkas ir [NTT].“

11. Šio įstatymo, iš dalies pakeisto Pakeitimo įstatymu (toliau – iš dalies pakeistas Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymas), 42a straipsnis suformuluotas taip:

„1. Teismams ar jų organams vykdant veiklą neleidžiama kelti abejonių dėl teismų, valstybės konstitucinių organų ar institucijų, atsakingų už teisės peržiūrą ir apsaugą, teisėtumo.

2. Bendrosios kompetencijos teismas ar kita institucija negali nustatyti ar vertinti teisėjo paskyrimo teisėtumo ar iš šio paskyrimo kylančių įgaliojimų vykdyti teismines funkcijas teisėtumo.“

12. Pagal šio įstatymo 47a straipsnio 1 dalį bylos teisėjams ir teisėjams stažuotojams paskirstomos atsitiktine tvarka. Pagal šio įstatymo 47b straipsnio 1 dalį teismo sudėtis gali būti pakeista tik tuo atveju, kai esamos sudėties teismas negali išnagrinėti bylos arba kai yra ilgalaikių kliūčių, trukdančių esamos sudėties teismui išnagrinėti bylą. Tokiu atveju perskiriant bylą turi būti taikomos 47a straipsnio nuostatos. To įstatymo 47b straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad sprendimą pakeisti teismo sudėtį priima jo pirmininkas arba šio įgaliotas teisėjas.

13. Iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 80 straipsnyje numatyta:

„1. Teisėjai gali būti suimti arba jiems gali būti iškelta baudžiamoji byla tik gavus jurisdikciją turinčio drausmės bylų teismo leidimą. Ši nuostata netaikoma suėmimui *in flagrante delicto*, jei toks suėmimas yra būtinas siekiant užtikrinti tinkamą proceso eigą. Kol bus priimtas sprendimas leisti iškelti teisėjui baudžiamąją bylą, galima imtis tik skubių priemonių.

<...>

2c. Drausmės bylų teismas priima sprendimą leisti iškelti baudžiamąją bylą teisėjui, jeigu jam pareikšti įtarimai yra pakankamai pagrįsti. Tokiame sprendime sprendžiama dėl leidimo iškelti baudžiamąją bylą teisėjui ir nurodomi motyvai, kuriais jis grindžiamas.

2 d. Drausmės bylų teismas prašymą leisti iškelti baudžiamąją bylą teisėjui išnagrinėja per 14 dienų nuo jo gavimo dienos.“

14. Šio įstatymo 107 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Teisėjas drausmine tvarka atsako už profesinių pareigų pažeidimus (drausminius nusižengimus), įskaitant atvejus, kai:

<...>

3) atliekami veiksmai, kuriais kvestionuojamas teisėjo darbo santykių buvimas, teisėjo paskyrimo galiojimas arba Lenkijos Respublikos konstitucinio organo teisėtumas;

<...>“

15. Iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 110 straipsnio 2a dalyje nustatyta:

„Drausmės bylų teismas, kurio veiklos teritorijoje teisėjas, kuriam iškelta byla, eina savo pareigas, turi jurisdikciją *ratione territoriae* nagrinėti 37 straipsnio 5 dalyje ir 75 straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodytas bylas ir priimti jose sprendimą. 80 ir 106zd straipsniuose nurodytose bylose jurisdikciją kaip pirmoji instancija turi *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)], kurį sudaro vienas Drausmės bylų kolegijos teisėjas, o kaip antroji instancija – *Sąd Najwyższy* [(Aukščiausiasis Teismas)], kurį sudaro trys Drausmės bylų kolegijos teisėjai.“

16. Šio įstatymo 129 straipsnyje numatyta:

„1. Drausmės bylų teismas gali nušalinti teisėją nuo pareigų, jeigu jam yra iškelta drausmės byla arba sprendžiama dėl jo neveiksnumo pripažinimo, taip pat jeigu drausmės bylų teismas priima nutarimą leisti patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn.“

2. Jei drausmės bylų teismas priima nutarimą leisti patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn už tyčinę nusikalstamą veiką, už kurią taikoma atsakomybė pagal valstybinį kaltinimą, jis automatiškai nušalina teisėją nuo pareigų.

3. Nušalindamas teisėją nuo pareigų drausmės bylų teismas nušalinimo laikotarpiu sumažina jo darbo užmokestį nuo 25 % iki 50 %; tai netaikoma asmenims, dėl kurių pradėta procedūra dėl neveiksnumo pripažinimo.

3a. Jei drausmės bylų teismas priima nutarimą, kuriuo leidžiama į pensiją išejusį teisėją patraukti baudžiamojon atsakomybėn už tyčinę nusikalstamą veiką, už kurią taikoma atsakomybė pagal valstybinį kaltinimą, drausminės procedūros laikotarpiu jis sumažina šio teisėjo darbo užmokestį nuo 25 % iki 50 %.

4. Jeigu drausminė procedūra nutraukiama arba baigiasi išteisinimu, kompensuojama visa nesumokėto darbo užmokesčio arba priklausančių išmokų suma.“

#### **D. NTT įstatymas**

17. 2011 m. gegužės 12 d. *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (Nacionalinės teismų tarybos įstatymas) (*Dz. U.*, 2011, Nr. 126, 714 pozicija), iš dalies pakeisto 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teismų tarybos įstatymas ir kai kurie kiti įstatymai) (*Dz. U.*, 2018, 3 pozicija) (toliau – NTT įstatymas), 9a straipsnyje nustatyta:

„1. *Sejm* [(Lenkijos parlamento žemieji rūmai)] iš [*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas)], bendrosios kompetencijos teismų, administracinių teismų ir karo teismų teisėjų tarpo išrenka penkiolika [NTT] narių bendrai ketverių metų kadencijai.

2. Per 1 dalyje nurodytus rinkimus žemieji rūmai kiek įmanoma atsižvelgia į poreikį užtikrinti įvairių rūšių ir lygių teismų atstovavimą [NTT].

3. Iš teisėjų išrinktų naujų [NTT] narių bendra kadencija prasideda kitą dieną po jų išrinkimo. Ankstesnės kadencijos [NTT] nariai eina pareigas iki bendros naujų [NTT] narių kadencijos pradžios.“

18. Įstatymo, kuriuo iš dalies keičiamas Nacionalinės teismų tarybos įstatymas ir kai kurie kiti įstatymai ir kuris įsigaliojo 2018 m. sausio 17 d., 6 straipsnyje įtvirtintoje pereinamojo laikotarpio nuostatoje numatyta:

„Lenkijos Respublikos Konstitucijos 187 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytų [NTT] narių, išrinktų pagal iki šiol galiojusias nuostatas, kadencija trunka iki dienos, einančios prieš pirmąją naujų [NTT] narių kadencijos dieną, tačiau neturi būti ilgesnė nei 90 dienų nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos, nebent ji pasibaigė anksčiau.“

### ***E. Baudžiamojo proceso kodeksas***

19. 1997 m. birželio 6 d. *Ustawa – Kodeks postępowania karnego* (Įstatymas dėl Baudžiamojo proceso kodekso) (Dz. U., 1997, 555 pozicija) (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 439 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Neatsižvelgdamas į skundo ir jame nurodytų pagrindų ribas, taip pat pažeidimo poveikį sprendimo turiniui, apeliacinės instancijos teismas panaikina skundžiamą sprendimą, jeigu:

- 1) priimant sprendimą dalyvavo asmuo, kuris nėra įgaliotas priimti sprendimą arba kuris negali jo priimti, arba kuriam neleidžiama priimti sprendimo pagal 40 straipsnį;
- 2) teismo sudėtis buvo netinkama arba vienas iš jo narių nedalyvavo visą bylos nagrinėjimo laiką;

<...>“

20. Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 523 straipsnio 1 dalį apeliacinis skundas teisės klausimu gali būti paduodamas tik dėl šio kodekso 439 straipsnyje nurodytų pažeidimų arba dėl kito šiurkštaus teisės pažeidimo, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti reikšmingos įtakos sprendimo turiniui.

## **III. Pagrindinių bylų faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai**

### ***A. Byla C-615/20***

21. *Prokuratura Okręgowa w Warszawie* (Varšuvos apygardos prokuratūra, Lenkija) (toliau – apygardos prokuratūra) apkaltino YP ir dar 13 asmenų įvairiais nusikaltimais pagal Baudžiamąjį kodeksą, dėl kurių nukentėjo 229 asmenys. Byloje<sup>6</sup> yra 11 kaltinamųjų. Bylos medžiagą sudaro 197 tomai ir kelios dešimtys tomų priedų. Teismo procesas vyko daugiau kaip 100 dienų, per kurias kaltinamieji, nukentėjusieji ir daugiau kaip 150 liudytojų davė parodymus. Liko išklausti tik keli liudytojus ir tris ekspertus. Teisėjas I. T. buvo paskirtas nagrinėti šią bylą ir dalyvavo jos teisiniame nagrinėjime.

22. 2020 m. vasario 14 d. *Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej* (Nacionalinės prokuratūros Vidaus reikalų skyrius, Lenkija; toliau – NPVRS) kreipėsi į Drausmės bylų kolegiją<sup>7</sup>, prašydamas leidimo patraukti teisėją I. T. baudžiamojon atsakomybėn už viešą pareigų

<sup>6</sup> Byla VIII K 105/17.

<sup>7</sup> Pagal galiojančius teisės aktus Drausmės bylų kolegija turi jurisdikciją tiek pirmojoje, tiek antrojoje instancijoje nagrinėti prašymus leisti teisėją patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba jį sulaikyti.

nevykdymą ir įgaliojimų viršijimą, kai leido žiniasklaidos atstovams įrašinėti *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) posėdį, toje byloje priimtos nutarties skaitymą teisme ir pateiktus žodinius argumentus. NPVRS teigimu, teisėjas I. T. neįgaliotiems asmenims atskleidė informaciją apie apygardos prokuratūros atliekamą ikiteisminį tyrimą. Kadangi teisėjas I. T. šią informaciją gavo vykdydamas savo pareigas, NPVRS laikėsi nuomonės, kad jis savo veiksmais pakenkė viešajam interesui.

23. Veikdama kaip pirmosios instancijos teismas, 2020 m. birželio 9 d. Drausmės bylų kolegija atmetė NPVRS prašymą leisti patraukti teisėją I. T. baudžiamojon atsakomybėn. NPVRS padavė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo. 2020 m. lapkričio 18 d. Drausmės bylų kolegija, šį kartą veikdama kaip antrosios instancijos teismas, panaikino teisėjo I. T. imunitetą nuo baudžiamosios atsakomybės, nušalino jį nuo pareigų ir šiuo nušalinimo laikotarpiu sumažino jo darbo užmokestį 25 %<sup>8</sup>. Teisėjas bus nušalintas nuo pareigų, kol bus baigta nagrinėti jam iškelta baudžiamoji byla.

24. Teisėjas I. T. dėl nušalinimo nuo pareigų negali nagrinėti jokių jam paskirtų bylų, įskaitant bylą VIII K 105/17. Pagal Baudžiamojo proceso kodekse įtvirtintą nuolatinės teismo sudėties principą jurisdikciją priimti sprendimą turi tik tos sudėties teismas, kuris posėdžiavo per visą teismo procesą<sup>9</sup>. Taigi procesas byloje VIII K 105/17 turi būti pradėtas iš naujo. Visų pirma teisėjas, paskirtas pakeisti teisėją I. T., turi iš naujo ištirti visus iki šiol byloje pateiktus įrodymus. Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tokia situacija prieštarauja Chartijos 47 straipsniui, visų pirma teisei į veiksmingą teisminę gynybą ir kiekvieno asmens teisei į tai, kad jo byla per kuo trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas<sup>10</sup>.

25. Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad 2019 m. gruodžio 5 d. sprendime<sup>11</sup> ir 2020 m. sausio 15 d. nutartyse<sup>12</sup> *Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych)* (Aukščiausiojo Teismo Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija, Lenkija)<sup>13</sup>, priėmusi sprendimą byloje, dėl kurios buvo priimtas Sprendimas A. K., konstatavo, kad esamos sudėties NTT nėra nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios ir kad Drausmės bylų kolegija, kurios nariai buvo paskirti esamos sudėties NTT siūlymu, nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnį ir Lenkijos Respublikos Konstitucijos 45 straipsnio 1 dalį. 2020 m. sausio 23 d. bendrame nutarime jungtinė *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) Civilinių bylų, Baudžiamųjų bylų ir Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija patvirtino Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegijos poziciją, konstatavusi, kad Drausmės bylų kolegijos, kurioje posėdžiauja dabartinės sudėties NTT siūlymu paskirtas asmuo, sudėtis yra netinkama. Jungtinė kolegija taip pat nusprendė, kad dėl savo struktūrinių ypatumų Drausmės bylų kolegija nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal minėtas nuostatas, o jos sprendimai nėra „teismo sprendimai“. 2020 m. rugsėjo 23 d. sprendime<sup>14</sup> Drausmės bylų kolegija konstatavo, kad Sprendimas A. K. „negali būti laikomas privalomu

<sup>8</sup> Byla II DO 74/20 (toliau – Drausmės bylų kolegijos nutarimas).

<sup>9</sup> T. y. tie patys teisėjai arba tie patys teisėjai ir prisiekusieji.

<sup>10</sup> 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimas A. K. ir kt. (*Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas*), C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982 (toliau – Sprendimas A. K.).

<sup>11</sup> Byla III PO 7/18.

<sup>12</sup> Bylos III PO 8/18 ir III PO 9/18.

<sup>13</sup> Toliau – Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija.

<sup>14</sup> II DO 52/20.

Lenkijos teisinėje sistemoje“, nes pagrindinėje byloje, kurioje pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, Darbo ir socialinio draudimo bylų kolegija posėdžiavo „neteisėtos sudėties“.

26. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriame posėdžiauja teisėjas I. T., yra Lenkijos teismų sistemos dalis ir nagrinėja bylas „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“, kaip tai suprantama pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą<sup>15</sup>. Drausmės bylų kolegijos sprendimas panaikinti teisėjo I. T. imunitetą nuo baudžiamosios atsakomybės ir nušalinti jį nuo pareigų, dėl ko byla VIII K 105/17 turi būti išnagrinėta iš naujo kitokios sudėties teismo, kelia abejonių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui dėl to, ar Drausmės bylų kolegija yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas.

27. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, teisėjų drausmę<sup>16</sup> ir atleidimą iš pareigų<sup>17</sup> reglamentuojančioms taisyklėms pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą taikomas veiksmingos teisminės gynybos reikalavimas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar nacionalinėms taisyklėms, kuriomis leidžiama patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn arba juos sulaikyti, taip pat taikomas veiksmingos teisminės gynybos reikalavimas. Jis mano, kad dėl toliau nurodytų priežasčių baudžiamosios bylos iškėlimui teisėjui turėtų būti taikomi tokie patys reikalavimai kaip ir drausmės bylos iškėlimui. Pirmia, leidimas patraukti baudžiamojon atsakomybėn gali būti duodamas tik tuo atveju, jei, drausmės bylų teismo nuomone, yra pakankamai pagrįstas įtarimas, kad buvo padaryta nusikalstama veika. Antra, išdavus tokį leidimą, drausmės bylų teismas gali<sup>18</sup> nušalinti atitinkamą teisėją nuo pareigų, taip užkirsdamas jam kelią nagrinėti bylas, kol ši baudžiamoji byla bus baigta. Trečia, nušalinimo laikotarpiu drausmės bylų teismas turi sumažinti teisėjo darbo užmokestį nuo 25 % iki 50 %. Ketvirta, duodant leidimą patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn nenurodoma jokio termino kaltinamajam aktui toje byloje pateikti. Dėl tokio leidimo teisėjas gali būti nušalintas nuo pareigų ir jo darbo užmokestis gali būti sumažintas neribotam laikui. Įvertinus visas šias aplinkybes, galima pagrįstai daryti išvadą, kad teisėjo imuniteto nuo baudžiamosios atsakomybės ir (arba) sulaikymo panaikinimo procedūra sukelia panašių pasekmių kaip priemonės, taikomos pagal teisėjų drausmės tvarką. Todėl šiai procedūrai pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą taip pat turėtų būti taikomas veiksmingos teisminės gynybos reikalavimas.

28. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, Lenkijoje visi prokurorai yra pavaldūs teisingumo ministrui, kuris pagal teisės aktus eina *Prokurator Generalny* (generalinis prokuroras) pareigas. Nors vykdydamas savo pareigas prokuroras, atrodo, yra nepriklausomas, jis privalo vykdyti prokuroro, kuriam yra pavaldus (o tai gali būti teisingumo ministras), įsakymus, gaires ir nurodymus, taip pat kai bylos nagrinėjamos Drausmės bylų kolegijoje.

<sup>15</sup> Žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimą *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny* (C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 35 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

<sup>16</sup> 2020 m. balandžio 8 d. Teisingumo Teismo nutartis *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277, 34 ir 35 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija) (toliau – 2020 m. balandžio 8 d. nutartis).

<sup>17</sup> 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimas *Komisija / Lenkija (Bendrosios kompetencijos teismų nepriklausomumas)* (C-192/18, EU:C:2019:924, 114 punktą ir jame nurodyta jurisprudenciją).

<sup>18</sup> Ir turi tai padaryti, kai teisėjas kaltinamas tyčine nusikalstama veika, už kurią taikoma atsakomybė pagal valstybinį kaltinimą.

29. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą teigiama, kad pagal Lenkijos Respublikos Konstituciją teisingumo ministras yra NTT narys. Dauguma iš 15 iš 25 NTT narių, kuriuos *Sejm* atrinko iš teisėjų, jų atrankos metu buvo glaudžiai susiję su teisingumo ministru ir šiuos ryšius išlaiko. Tokios sudėties NTT vėliau dalyvavo skiriant visus Drausmės bylų kolegijos narius, tarp kurių yra ir buvusių prokurorų, ir teisininkų, viešai palaikiusių teisingumo ministro veiksmus.

30. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją sąvoka „nepriklausomumas“, kuri yra neatskiriama nuo teisminės funkcijos, pirmiausia reiškia, kad atitinkama institucija turi būti trečiasis asmuo jos nagrinėjamos bylos šalių atžvilgiu<sup>19</sup>. Atsižvelgiant į Drausmės bylų kolegijos sudėtį, dabartinę NTT sudėtį, prokuratūros sistemos hierarchinį pobūdį ir nuostatas, kuriomis reglamentuojamas leidimas patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn ar jį sulaikyti, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla didelių abejonių dėl to, ar Drausmės bylų kolegija yra trečiasis asmuo prokuroro atžvilgiu.

31. Be to, atsižvelgdamas į 2020 m. balandžio 8 d. nutartį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat abejoja dėl to, ar Drausmės bylų kolegija turėtų nagrinėti prašymus dėl leidimo patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn arba juos sulaikyti. Jo nuomone, šios nutarties rezoliucinės dalies 1 punkto pirmoje įtraukoje nurodyta frazė „teisėjų drausmės bylas“ taip pat apima bylas, kuriose leidžiama patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn ir juos sulaikyti. Bet kuriuo atveju, atsižvelgiant į tai, kad Drausmės bylų kolegijos sudėtis išlieka nepakitusi, visos šios institucijos nagrinėjamas bylas nagrinėja tokios sudėties kolegija, kuri neatitinka nepriklausomumo reikalavimų pagal 2020 m. balandžio 8 d. nutarties rezoliucinės dalies 1 punkto antrą įtrauką.

32. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Drausmės bylų kolegijos leidimas nėra „teismo sprendimas“, nes ši kolegija neatitinka nei veiksmingos teisminės gynybos reikalavimų pagal Sąjungos teisę, nei užtikrina „tiek teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą“<sup>20</sup>. Atitinkamai jis nemano, kad Drausmės bylų kolegijos nutartys jam yra privalomos. Kadangi Drausmės bylų kolegijos leidimo galiojimas turi tiesioginės įtakos tam, ar pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, jis prašo Teisingumo Teismo išaiškinimo. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pareiga atsisakyti laikyti Drausmės bylų kolegijos sprendimą privalomu taikoma ir kitoms valstybės institucijoms<sup>21</sup> ir atitinkamai ar nepagrįstas atsisakymas leisti teisėjui, dėl kurio išduotas leidimas patraukti baudžiamojon atsakomybėn, posėdžiauti teisme nepažeidžia Sąjungos teisės.

33. Šiomis aplinkybėmis *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Sąjungos teisė – visų pirma [Chartijos] 47 straipsnis ir jame įtvirtinta teisė į veiksmingą teisinę gynybą teisme ir teisė, kad byla per kuo trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas – turi būti aiškinama taip, kad jai prieštarauja toliau 2 ir 3 klausimuose išsamiai nurodytos nacionalinės teisės nuostatos, t. y. [iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 80 straipsnis, 110 straipsnio 2a dalis ir 129 straipsnis] ir [iš dalies pakeisto Aukščiausiojo

<sup>19</sup> 2020 m. sausio 21 d. Sprendimas *Banco de Santander* (C-274/14, EU:C:2020:17, 62 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>20</sup> 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimas *CRPNPAC ir Vueling Airlines* (C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 88 ir 89 punktai).

<sup>21</sup> Pavyzdžiui, teisingumo ministrai, teismų pirmininkams, *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) ar drausminėms institucijoms.

Teismo įstatymo] 27 straipsnio 1 dalies 1a punktas, pagal kuriuos [Drausmės bylų kolegijai] leidžiama panaikinti teisėjo imunitetą, nušalinti jį nuo pareigų ir taip faktiškai nušalinti jį nuo paskirtų bylų nagrinėjimo, ypač atsižvelgiant į tai, kad:

- a) [Drausmės bylų kolegija] nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį, EŽTK 6 straipsnį ir [Lenkijos Respublikos Konstitucijos] 45 straipsnio 1 dalį (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimas *A.K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982);
  - b) [Drausmės bylų kolegijos] nariai turi labai glaudžių ryšių su įstatymų leidžiamąja ir vykdomąja valdžia (2020 m. balandžio 8 d. Nutartis *Komisija / Lenkija*, C-791/19 R, EU:C:2020:277);
  - c) Lenkijos Respublika buvo įpareigota sustabdyti kai kurių Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatų, susijusių su vadinamąja Drausmės bylų kolegija, taikymą ir neperduoti nagrinėjamų bylų teismui, kurio sudėtis neatitinka nepriklausomumo reikalavimų (2020 m. balandžio 8 d. Nutartis *Komisija / Lenkija*, C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
2. Ar Sąjungos teisė – visų pirma ESS 2 straipsnis ir jame įtvirtinta teisinės valstybės vertybė ir iš ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos kylantys veiksmingos teisminės gynybos reikalavimai – turi būti aiškinama taip, kad „asmenims, kuriems pavesta užduotis vykdyti teisingumą, taikomą drausminę tvarką reglamentuojančios taisyklės“ apima ir teisės normas dėl nacionalinio teismo teisėjo patraukimo baudžiamojon atsakomybėn arba laisvės atėmimo (sulaikymo), kaip antai [Lenkijos Respublikos Konstitucijos] 181 straipsnį, siejamą su [iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo] 80 ir 129 straipsniais, pagal kuriuos:
- a) siekiant taikyti nacionalinio teismo teisėjui baudžiamąją atsakomybę ar laisvės atėmimą (sulaikymą), iš esmės prokuroro prašymu turi būti suteiktas kompetentingo drausmės bylų teismo leidimas;
  - b) drausmės bylų teismas, leisdamas taikyti nacionalinio teismo teisėjui baudžiamąją atsakomybę arba laisvės atėmimą (sulaikymą), gali (o kai kuriais atvejais ir privalo) sustabdyti šio teisėjo įgaliojimus;
  - c) sustabdydamas nacionalinio teismo teisėjo įgaliojimus, drausmės bylų teismas kartu privalo įgaliojimų sustabdymo laikotarpiui sumažinti šiam teisėjui darbo užmokestį, neviršydamas šiose nuostatose nustatytų ribų?
3. Ar Sąjungos teisė – visų pirma 2 klausime nurodytos nuostatos – turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos tokios valstybės narės teisės normos, kaip [iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo] 110 straipsnio 2a dalis ir [iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo] 27 straipsnio 1 dalies 1a punktas, pagal kurias bylos dėl leidimo patraukti nacionalinio teismo teisėją baudžiamojon atsakomybėn ar taikyti jam laisvės atėmimą (sulaikymą) tiek pirmojoje, tiek antrojoje instancijoje priklauso išimtinai tokio organo, kaip Drausmės bylų kolegija, jurisdikcijai, visų pirma atsižvelgiant (atskirai arba kartu) į tai, kad:

- a) Drausmės bylų kolegijos įsteigimas sutapo su tokios institucijos, kaip [NTT], kuri dalyvauja teisėjų skyrimo procese ir kurios siūlymu buvo paskirti visi Drausmės bylų kolegijos nariai, pakeistomis narių atrankos taisyklėmis;
  - b) nacionalinis įstatymų leidėjas atmetė galimybę perkelti į Drausmės bylų kolegiją paskutinės instancijos nacionalinio teismo, t. y. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), kuriame veikia ši kolegija, teisėjus, todėl Drausmės bylų kolegijoje gali posėdžiauti tik nauji nariai, paskirti pakeistos sudėties NTT siūlymu;
  - c) Drausmės bylų kolegija *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) sudėtyje turi ypač didelę autonomiją;
  - d) *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimuose, priimtuose siekiant įvykdyti 2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumas)* (C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982), patvirtino, kad naujos sudėties NTT nėra institucija, nepriklausoma nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios, ir kad Drausmės bylų kolegija nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį, EŽTK 6 straipsnį ir [Lenkijos Respublikos Konstitucijos] 45 straipsnio 1 dalį;
  - e) prašymą leisti patraukti nacionalinio teismo teisėją baudžiamojon atsakomybėn ar taikyti jam laisvės atėmimą (sulaikymą) iš esmės teikia prokuroras, kurį tarnybinio pavaldumo santykiai sieja su vykdomosios valdžios institucija, kaip antai *Minister Sprawiedliwości* (teisingumo ministras), kuris gali duoti prokurorams privalomus nurodymus dėl procesinių veiksmų turinio, o Drausmės bylų kolegijos nariai ir pasikeitusios sudėties NTT nariai, kaip *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) konstatavo 2 klausimo d punkte nurodytuose sprendimuose, turi ypač glaudžius ryšius su įstatymų leidžiamąja ir vykdomąja valdžia, todėl Drausmės bylų kolegija bylos šalių atžvilgiu negali būti laikoma trečiuoju asmeniu;
  - f) Lenkijos Respublika buvo įpareigota sustabdyti kai kurių Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatų, susijusių su Drausmės bylų kolegija, taikymą ir neperduoti šios kolegijos nagrinėjamų bylų kolegijai, kurios sudėtis neatitinka nepriklausomumo reikalavimų, kaip numatyta 2020 m. balandžio 8 d. Nutartyje *Komisija / Lenkija* (C-791/19 R, EU:C:2020:277)?
4. Ar tuo atveju, kai buvo suteiktas leidimas patraukti nacionalinio teismo teisėją baudžiamojon atsakomybėn, nušalinti šį teisėją nuo pareigų ir kartu sumažinti jo darbo užmokestį nušalinimo laikotarpiui, Sąjungos teisė – visų pirma 2 klausime nurodytos nuostatos ir viršenybės, lojalaus bendradarbiavimo (numatyto ESS 4 straipsnio 3 dalyje) principai, taip pat teisinio saugumo principas – turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama pripažinti tokio leidimo privalomąją galią, visų pirma kalbant apie teisėjo nušalinimą nuo pareigų, jeigu jį suteikė tokia institucija, kaip Drausmės bylų kolegija, todėl:
- a) visos valstybės institucijos (įskaitant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, į kurio sudėtį įeina teisėjai, dėl kurio suteiktas šis leidimas, taip pat institucijas, įgaliotas skirti teisėjus ir pakeisti nacionalinių teismų sudėtį) privalo neatsižvelgti į šį leidimą ir sudaryti galimybę nacionalinio teismo teisėjui, dėl kurio toks leidimas suteiktas, posėdžiauti bylas nagrinėjančioje šio teismo kolegijoje;

- b) teismas, į kurio sudėtį įeina teisėjai, dėl kurio suteiktas šis leidimas, yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, todėl, kaip „teismas“, jis gali spręsti klausimus, susijusius su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu?“

## **B. Byla C-671/20**

34. Faktinės aplinkybės, dėl kurių pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra panašios į bylos C-615/20 faktines aplinkybes.

35. Apygardos prokuratūra apkaltino M. M. padarius septynis nusikaltimus, įskaitant, be kita ko, tai, kad jis nepateikė prašymo dėl bankroto bylos iškėlimo, nepatenkino kreditorių reikalavimų, įvykdė bankinį sukčiavimą ir nepateikė bendrovės finansinių ataskaitų. 2020 m. birželio 9 d. nutarimu apygardos prokuratūra nustatė priverstinę hipoteką M. M. ir jo sutuoktinei bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausančiam nekilnojamajam turtui dėl jam gresiančių baudų ir būtinybės sumokėti teismo išlaidas. M. M. apskundė tokį sprendimą.

36. Atsižvelgdamas į Drausmės bylų kolegijos nutarimą *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas) pirmininkas nurodė<sup>22</sup> kolegijos, kurioje posėdžiavo teisėjai I. T., pirmininkui pakeisti kolegijos sudėtį visose bylose<sup>23</sup>, kurios buvo iš pradžių paskirtos šiam teisėjui<sup>24</sup>. Šios kolegijos pirmininkas perskirstė bylas, kurios iš pradžių buvo paskirtos teisėjui I. T. Po šio perskirstymo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė Teisingumo Teismui kelis prejudicinius klausimus.

37. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Sprendimą *Simpson*<sup>25</sup> kiekvienas teismas privalo *ex officio* patikrinti, ar jis yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Tas teismas abejoja, ar yra „pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas“, nes jo sudėties pakeitimas *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas) pirmininko įsakymu po teisėjo I. T. nušalinimo nuo pareigų buvo tiesioginis Drausmės bylų kolegijos nutarimo rezultatas. Dėl savo „struktūrinių ypatybių“ ši kolegija pagal nacionalinę ar Sąjungos teisę nėra „teismas“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, tik faktiškai peržiūrėjus Drausmės bylų kolegijos nutarimą galės įvertinti, ar jis yra pagal įstatymą įsteigtas teismas, ir priimti sprendimą jo nagrinėjamoje byloje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, juo gali būti pažeista šalių teisė į teismą ir gali būti panaikintas jo apeliacinė tvarka priimtas sprendimas<sup>26</sup>, jei sprendimą priėmė tokios sudėties kolegija, kurioje posėdžiavo teisės to daryti neturintis asmuo, nes teismas buvo netinkamai sudarytas<sup>27</sup>, arba dėl Sąjungos teisės pažeidimo.

38. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad norint įvertinti, ar Drausmės bylų kolegija atitinka įsteigimo pagal įstatymą reikalavimą, reikia patikrinti jos nutarimo privalomumą. Pagal nacionalinės teisės aktus ir *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jurisprudenciją, pagal kurią nacionaliniai teismai negali peržiūrėti teisėjo paskyrimo, įskaitant

<sup>22</sup> 2020 m. lapkričio 24 d. įsakymu; jo teisinis pagrindas buvo iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 47b straipsnio 1 ir 3 dalys.

<sup>23</sup> Išskyrus bylą VIII K 105/17.

<sup>24</sup> Išskyrus bylą VIII K 105/17, kurioje pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-615/20.

<sup>25</sup> 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Perziūra Simpson / Taryba ir HG / Komisija* (C-542/18 RX-II ir C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) (toliau – Sprendimas *Simpson*).

<sup>26</sup> Tai gali padaryti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas).

<sup>27</sup> Žr. Baudžiamojo proceso kodekso 439 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktus, siejamus su 523 straipsnio 1 dalimi.

Lenkijos Respublikos Prezidento<sup>28</sup> ir NTT vaidmens skyrimo procedūroje teisėtumą<sup>29</sup>, tokia patikra draudžiama. Be to, tokios patikros atlikimas laikomas drausminiu nusižengimu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar pagal Sąjungos teisę draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai ir minėta *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jurisprudencija.

39. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat abejoja, ar jam yra privalomas Drausmės bylų kolegijos nutarimas ir galimos šio nutarimo pasekmės jo sudėčiai, įskaitant teisėjo I. T. nušalinimo nuo pareigų teisinę galią. Teisingumo Teismas yra ne kartą pabrėžęs „*res judicata* galios principo“ svarbą ir Sąjungos, ir jos valstybių narių teisinėje sistemoje. Siekiant užtikrinti tiek teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą svarbu, kad nebūtų galima ginčyti galutiniais tapusių teismo sprendimų. Taigi pagal Sąjungos teisę nacionaliniam teismui nenustatoma pareigos netaikyti vidaus proceso nuostatų, pagal kurias teismo sprendimui suteikiama *res judicata* galia, net jeigu tai leistų ištaisyti su Sąjungos teise nesuderinamą nacionalinę situaciją<sup>30</sup>.

40. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad dėl Drausmės bylų kolegijos pobūdžio jos 2020 m. lapkričio 18 d. nutarimas nėra „teismo sprendimas“, nes ši sąvoka taikoma tik institucijos, atitinkančios veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus pagal Sąjungos teisę, sprendimams. Drausmės bylų kolegijos galimybė nušalinti teisėją nuo pareigų (praktiškai neribotam laikui) niekaip neužtikrina teisės ir teisinių santykių stabilumo ir tikrai neprisideda prie gero teisingumo vykdymo. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar pareiga atsisakyti suteikti privalomąją galią Drausmės bylų kolegijos sprendimams taikoma ir kitų valstybės institucijų, pavyzdžiui, teisingumo ministro, prokuroro, teismų pirmininkų ir *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), sprendimams. Atitinkamai jis klausia, ar nepagrįstas atsisakymas leisti teisėjui, dėl kurio išduotas leidimas patraukti baudžiamojon atsakomybėn, posėdžiauti teismo kolegijoje pažeidžia Sąjungos teisę.

41. Tokiomis aplinkybėmis *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Sąjungos teisė – visų pirma ESS 2 straipsnis ir jame įtvirtinta teisinės valstybės vertybė, 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir viršenybės, lojalios bendradarbiavimo ir teisinio saugumo principai – turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos tokios valstybės narės teisės nuostatos, kaip [iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo] 41b straipsnio 1 ir 3 dalys, pagal kurias teismo pirmininkas gali – savarankiškai ir be teisminės kontrolės – priimti sprendimą dėl teismo sudėties pakeitimo, jei tokia institucija, kaip [Drausmės bylų kolegija], suteikia leidimą patraukti teisėją, įėjusį į anksčiau sudarytos kolegijos sudėtį (apygardos teismo teisėją I. T.), baudžiamojon atsakomybėn, apimančią privalomą šio teisėjo nušalinimą nuo pareigų, su kuriuo susijęs visų pirma draudimas šiam teisėjui įeiti į kolegijų sudėtį jam paskirtose bylose, įskaitant bylas, kurios jam buvo paskirtos prieš to leidimo suteikimą?
2. Ar Sąjungos teisė – visų pirma 1 klausime nurodytos nuostatos – turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos:

<sup>28</sup> Toliau – Respublikos Prezidentas.

<sup>29</sup> Žr. 2020 m. kovo 4 d. Sprendimą *TK* (byla P 22/19) ir 2020 m. balandžio 20 d. Nutartį *TKz* (byla U 1/20).

<sup>30</sup> 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimas *CRPNPAC ir Vueling Airlines* (C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 88 ir 89 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

- a) tokios valstybės narės teisės nuostatos, kaip [iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo] 42a straipsnio 1 ir 2 dalys ir 107 straipsnio 1 dalies 3 punktas, pagal kurias nacionaliniam teismui draudžiama vertinti – vykstant patikrinimui, ar šis teismas atitinka įsteigimo pagal įstatymą reikalavimus – 1 klausime nurodyto Drausmės bylų kolegijos leidimo privalomąją galią ir teisines aplinkybes, kurios yra tiesioginė teismo sudėties pakeitimo priežastis, kartu numatant, kad bandymas atlikti tokį patikrinimą yra teisėjo drausminės atsakomybės pagrindas;
  - b) nacionalinės institucijos, kaip antai *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas), jurisprudencija, pagal kurią tokių nacionalinių institucijų, kaip [Respublikos Prezidentas] ir [NTT], aktams dėl asmenų skyrimo į tokią instituciją, kaip Drausmės bylų kolegija, netaikoma teisminė kontrolė, be kita ko, kontrolė atsižvelgiant į Sąjungos teisę, nepaisant pažeidimo sunkumo ir masto, o asmens paskyrimas į teisėjo pareigas yra galutinis ir neatšaukiamas?
3. Ar Sąjungos teisė – visų pirma 1 klausime nurodytos nuostatos – turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama pripažinti 1 klausime nurodyto leidimo privalomąją galią, visų pirma kalbant apie teisėjo nušalinimą nuo pareigų, jeigu jį suteikė tokia institucija, kaip Drausmės bylų kolegija, todėl:
- a) visos valstybės institucijos (įskaitant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, taip pat institucijas, kompetentingas skirti ir pakeisti nacionalinio teismo sudėtį, visų pirma teismo pirmininką) privalo neatsižvelgti į šį leidimą ir sudaryti galimybę nacionalinio teismo teisėjui, dėl kurio jis suteiktas, įeiti į šio teismo kolegijos sudėtį;
  - b) teismas, į kurio sudėtį anksčiau paskirtas nagrinėti bylą teisėjas neįeina vien dėl to, kad dėl šio teisėjo buvo suteiktas minėtas leidimas, nėra pagal įstatymą įsteigtas teismas, todėl negali kaip „teismas“ spręsti klausimų, susijusių su Sąjungos teisės taikymu ar aiškinimu?
4. Ar atsakymams į pirma išdėstytus klausimus turi reikšmės tai, kad Drausmės bylų kolegija ir *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) neužtikrina veiksmingos teisminės gynybos dėl jų nepriklausomumo stokos ir nustatyto nuostatų dėl jų narių skyrimo pažeidimo?“

#### IV. Procesas Teisingumo Teisme

42. 2021 m. sausio 21 d. sprendimu Teisingumo Teismo pirmininkas nusprendė sujungti bylas C-615/20 ir C-671/20, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

43. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė pagal Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalį išnagrinėti pagreitinta tvarka bylas C-615/20 ir C-671/20 dėl prejudicinio sprendimo priėmimo. Atitinkamai 2020 m. gruodžio 9 d. ir 2021 m. sausio 21 d. sprendimais Teisingumo Teismo pirmininkas šiuos prašymus atmetė. Vis dėlto pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalį šių bylų nagrinėjimui buvo suteikta pirmenybė.

44. Rašytines pastabas pateikė YP, apygardos prokuratūra, Belgijos, Danijos, Nyderlandų, Lenkijos, Suomijos ir Švedijos vyriausybės bei Europos Komisija. Visos minėtos šalys, išskyrus YP, per 2022 m. birželio 28 d. teismo posėdį buvo išklausytos ir atsakė į Teisingumo Teismo klausimus.

## V. Vertinimas

### A. Dėl priimtinumų

45. Apygardos prokuratūra ir Lenkijos vyriausybė teigia, kad prejudiciniai klausimai yra nepriimtini. Kadangi tarp prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamosiose bylose iškilusių klausimų ir Sąjungos teisės nuostatų, kurias jis prašo išaiškinti, nėra jokio ryšio, į šiuos klausimus atsakyti nebūtina, kad šis teismas galėtų priimti sprendimą jo nagrinėjamosiose bylose<sup>31</sup>. Lenkijos vyriausybė priduria, kad net jei Teisingumo Teismas leistų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui nepaisyti Drausmės bylų kolegijos nutarimo, Lenkijos teisėje nėra nuostatos, pagal kurią būtų leidžiama pakeisti bylą nagrinėti paskirtą teisėją ar perduoti šias bylas kitam teisėjui.

46. Komisija ir Švedijos vyriausybė teigia, kad prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra priimtini, nes Teisingumo Teismo atsakymas būtinas tam, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų *in limine litis* nuspręsti, ar jis turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl nusikalstamų veikų pagrindinėse bylose.

47. Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl tokių klausimų tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus<sup>32</sup>.

48. Iš SESV 267 straipsnio formuluotės ir sistemos matyti, kad prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra galima tik jei nacionaliniai teismai realiai nagrinėja bylą, kurioje jie turi priimti sprendimą, galimai atsižvelgdami į prejudicinį sprendimą. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl to, kad būtų suformuluotos patariamąsios nuomonės bendro pobūdžio ar hipotetiniais klausimais, o dėl to, kad reikia veiksmingai išspręsti ginčą<sup>33</sup>. Teisingumo Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad atsakymas į prejudicinius klausimus gali būti reikalingas tam, kad prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiems teismams būtų pateiktas toks Sąjungos teisės išaiškinimas, kuris leistų jiems išspręsti nacionalinės teisės procesinius klausimus prieš išnagrinėjant jiems pateiktas bylas iš esmės<sup>34</sup>.

49. Šiose bylose Teisingumo Teismui pateiktais klausimais siekiama išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Drausmės bylų kolegijos savybes, ypač į jos narių skyrimo būdą, pagal Sąjungos teisę draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias ši kolegija gali leisti patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn ir taip nušalinti jį nuo pareigų. Jeigu taip, kokių pasekmių pagal Sąjungos teisę tai sukelia ginčą pagrindinėje byloje nagrinėjančio teismo sudėties teisėtumui? Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar jis

<sup>31</sup> 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Miasto Łowicz ir Prokurator Generalny* (C-558/18 ir C-563/18, EU:C:2020:234, 48 punktas). Lenkijos vyriausybės teigimu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme nagrinėjamos baudžiamosios bylos susijusios tik su vidaus klausimais, kuriems Chartijos 47 straipsnis ir ESS 19 straipsnio 1 dalis netaikomi.

<sup>32</sup> 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 20 punktas).

<sup>33</sup> 2010 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas *Winner Wetten* (C-409/06, EU:C:2010:503, 38 punktas) ir 2014 m. vasario 27 d. Sprendimas *Pohotovost* (C-470/12, EU:C:2014:101, 28 ir 29 punktai).

<sup>34</sup> 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimas *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.* (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 48 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

atitinka įsteigimo pagal įstatymą reikalavimą. Kadangi, remiantis Sprendimu *Simpson*<sup>35</sup>, teismui gali tekti pareiga patikrinti, ar atitinkamos sudėties teismas yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, kai šiuo klausimu kyla didelių abejonių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas vis tiek yra reikalingas, kad jis galėtų išspręsti *in limine litis* kylantį procesinį klausimą prieš priimdamas sprendimą jo nagrinėjamoje baudžiamojoje byloje<sup>36</sup>.

50. Teiginys, kad tuo atveju, jei Drausmės bylų kolegijos nutarimas būtų pripažintas prieštaraujančiu Sąjungos teisei, pagal Lenkijos teisę neleidžiama pakeisti teisėjo, kuriam paskirta byla, arba perduoti bylų, susijęs su nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą esme, t. y. su Sąjungos teisės taikymo sritimi, poveikiu ir jos viršenybe. Argumentai dėl bylos esmės negali būti pagrindas pripažinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą nepriimtiniu<sup>37</sup>.

51. Per teismo posėdį Lenkijos vyriausybė rėmėsi Sprendimu *Prokurator Generalny ir kt. (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegija – Skyrimas)*<sup>38</sup>, siekdama pagrįsti argumentą, kad prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtini. Tame sprendime Teisingumo Teismas konstatavo, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, be kita ko, dėl to, kad pateikti klausimai dėl teisėjo tarnybos santykių su Drausmės bylų kolegija buvimo yra susiję su kitu ginču nei tas, kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nagrinėjamos bylos dalykas. Siekdamas nustatyti užduotų klausimų apimtį ir pateikti tinkamą atsakymą Teisingumo Teismas būtų privalėjęs išnagrinėti klausimus, kurie peržengia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme nagrinėjamo ginčo ribas. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad toje byloje pateiktu prašymu priimti prejudicinį sprendimą iš tikrųjų buvo siekiama, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjo paskyrimas būtų pripažintas negaliojančiu *erga omnes*, nors pagal nacionalinę teisę teisėjo skyrimo nebuvo leidžiama ginčyti pareiškiant tiesioginį ieškinį dėl tokio paskyrimo panaikinimo. Kaip paaiškinta šios išvados 49 punkte, šiuo atveju taip nėra.

52. Taigi siūlau Teisingumo Teismui atmesti prieštaravimus dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo užduotų klausimų priimtinumą.

## **B. Dėl esmės**

### **1. Įvadinės pastabos**

53. Ieškinio dėl išipareigojimų neįvykdymo<sup>39</sup> byloje *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* (C-204/21)<sup>40</sup> dalykas iš dalies sutampa su šių bylų dėl prejudicinio sprendimo priėmimo dalyku. Nors ieškiniai dėl išipareigojimų neįvykdymo ir prašymai priimti prejudicinį sprendimą nagrinėjami pagal skirtingas procedūras, sukeliančias

<sup>35</sup> Žr. 57 punktą.

<sup>36</sup> Pagal analogiją žr. 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimą *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.* (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 49 punktas). Taip pat žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *W. Ź. (Aukščiausiojo Teismo Ypatingosios kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798, 93 ir 94 punktai).

<sup>37</sup> Pagal analogiją žr. 2021 m. lapkričio 16 d. Sprendimą *Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim ir kt.* (C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>38</sup> 2022 m. kovo 22 d. sprendimas (C-508/19, EU:C:2022:201, 60–71 punktai).

<sup>39</sup> Pagal SESV 258 straipsnį.

<sup>40</sup> OL C 252, 2021, p. 9.

skirtingas teisinės pasekmės<sup>41</sup>, prireikus pateiksiu nuorodą į savo išvadą byloje dėl įsipareigojimų neįvykdymo (ji bus pateikta tą pačią dieną kaip ir ši išvada). Mano išvados byloje *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* (C-204/21) 46–60 punktuose išdėstyti, mano nuomone, nusistovėję teisiniai argumentai, kurie yra svarbūs priimant sprendimą šioje byloje.

## 2. Pirmasis, antrasis ir trečiasis klausimai byloje C-615/20

54. Pirmuoju, antruoju ir trečiuoju klausimais byloje C-615/20 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar ESS 2 straipsnis, ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa ir Chartijos 47 straipsnis taikomi bylose, kuriose, be kita ko, leidžiama patraukti baudžiamojon atsakomybėn, sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų teisėjus ir teisėjus stažuotojus bei privalomai sumažinti jų darbo užmokestį. Jei taip, ar šios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės taisyklės, pagal kurias Drausmės bylų kolegijai suteikiama jurisdikcija nagrinėti tokias bylas pirmąją ir antrąją instanciją, atsižvelgiant į tai, kad tam tikros šios kolegijos ypatybės, įskaitant jos narių skyrimo būdą, kelia abejonių dėl to, ar ji yra „teismas“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį?

55. Norint išnagrinėti šiuos klausimus, pirma reikia įvertinti Chartijos 47 straipsnio reikšmę bylų C-615/20 ir C-671/20 aplinkybėmis. Pagal suformuotą jurisprudenciją asmuo, kuris konkrečioje byloje remiasi teise į veiksmingą teisinę gynybą pagal Chartijos 47 straipsnį, turi remtis Sąjungos teisės užtikrinamomis teisėmis ar laisvėmis arba dėl jo turi vykti procesas, per kurį įgyvendinama Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Iš nutarčių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą bylose C-615/20 ir C-671/20 nematyti, kad YP ar M. M. remiasi jiems pagal Sąjungos teisės nuostatą suteikiama teise arba kad dėl jų vyksta procesas, per kurį įgyvendinama Sąjungos teisė. Tokiomis aplinkybėmis Chartijos 47 straipsnis pagrindinėse bylose netaikomas. Vis dėlto, kadangi pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą visos valstybės narės privalo numatyti teisių gynimo priemones Sąjungos teisei priklausančiose srityse<sup>42</sup>, visų pirma kaip tai suprantama pagal Chartijos 47 straipsnį, pateikiant bet kokią pirmosios nuostatos aiškinimą turi būti tinkamai atsižvelgta į antrąją nuostatą<sup>43</sup>.

56. Antra, norėčiau apsvarstyti dviejų nutarčių dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, priimtų nagrinėjant du prieš Lenkijos Respubliką pareikštus ieškinius dėl įsipareigojimų neįvykdymo, svarbą. 2020 m. balandžio 8 d. nutartyje Teisingumo Teismas nurodė sustabdyti tam tikrą Drausmės bylų kolegijos veiklą. Šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą ji pateikęs teismas išreiškė abejonę, ar, atsižvelgiant į minėtoje byloje priimtą nutartį, Drausmės bylų kolegija galėtų nagrinėti bylas dėl leidimo patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn ir nušalinti jį nuo pareigų. Jis taip pat pateikė kelis klausimus, susijusius su tokio nušalinimo nuo pareigų reikšme šiai bylai<sup>44</sup>.

<sup>41</sup> Skirtingų Teisingumo Teismo sprendimo pagal SESV 258 straipsnį ir SESV 267 straipsnį pasekmių nereikėtų pernelyg sureikšminti. Pavyzdžiui, neseniai 2022 m. kovo 10 d. Sprendime *Grossman* (C-177/20, EU:C:2022:175) Teisingumo Teismas apibūdino, kokių bendrų pasekmių gali turėti pagal abi procedūras priimti jo sprendimai.

<sup>42</sup> Neginčijama, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kaip teismas, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą veikia Lenkijos teisinėje sistemoje „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“, todėl turi atitikti veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimas *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Ypatingosios kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798, 106 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>43</sup> 2022 m. vasario 22 d. Sprendimas *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)* (C-430/21, EU:C:2022:99, 34–37 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

<sup>44</sup> Žr. 1 klausimo c punktą ir 3 klausimo f punktą byloje C-615/20.

57. 2020 m. balandžio 8 d. nutarties rezoliucinėje dalyje nurodoma sustabdyti tam tikrą Drausmės bylų kolegijos veiklą, vykdomą pagal konkrečias iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo nuostatas<sup>45</sup>. Šios nuostatos tapo Drausmės bylų kolegijos jurisdikcijos priimti sprendimus dėl teisėjų drausmės bylų teisiniu pagrindu. Jos visiškai skiriasi nuo teisinio pagrindo, kuriuo grindžiama Drausmės bylų kolegijos jurisdikcija leisti patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti, nušalinti nuo pareigų ir sumažinti jų darbo užmokestį, t. y. bylų, kuriose pateikti šie prašymai priimti prejudicinį sprendimą, dalyko<sup>46</sup>. Taigi manau, kad 2020 m. balandžio 8 d. nutartis neturi reikšmės šiose bylose sprendžiamiesiems klausimams<sup>47</sup>.

58. Vis dėlto 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos nutartis byloje *Komisija / Lenkija* (C-204/21 R)<sup>48</sup> atrodo reikšminga. Pagal jos rezoliucinę dalį Lenkijos Respublika, be kita ko, įpareigojama sustabdyti iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1a punkto ir iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo nuostatų, pagal kurias Drausmės bylų kolegijai suteikiama jurisdikcija nagrinėti prašymus leisti iškelti baudžiamąją bylą teisėjams ar teisėjams stažuotojams, taikymą<sup>49</sup>. Toje nutartyje taip pat reikalaujama, kad Lenkijos Respublika sustabdytų visų sprendimų, kuriuos Drausmės bylų kolegija jau priėmė remdamasi minėtomis nuostatomis, galiojimą ir neperduotų jose nurodytų bylų teismui, kuris nėra nepriklausomas<sup>50</sup>.

59. Siekdama užtikrinti veiksmingą 2021 m. liepos 14 d. nutarties vykdymą Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja 2021 m. spalio 27 d. įpareigojo Lenkijos Respubliką sumokėti 1 000 000 EUR dydžio periodinę baudą už kiekvieną dieną, skaičiuojant nuo šios nutarties įteikimo dienos iki tos dienos, kai ši valstybė narė įvykdys įpareigojimus pagal 2021 m. liepos 14 d. nutartį, arba to nepadarius – iki sprendimo, kuriuo bus užbaigtas bylos *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* (C-204/21) nagrinėjimas, paskelbimo dienos<sup>51</sup>.

60. Per teismo posėdį Komisija patvirtino<sup>52</sup>, kad Lenkijos Respublika nepranešė jai apie jokiais priemonėmis, kurių ši valstybė narė ėmėsi, kad įvykdytų 2021 m. liepos 14 d. nutartį. Komisija pridūrė, kad priėmus šią nutartį teisėjas I. T. turėjo būti grąžintas į pareigas nuo 2021 m. liepos 14 d. iki sprendimo byloje *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* (C-204/21) priėmimo.

61. Trečia, Lenkijos vyriausybė teismo posėdyje teigė, kad Drausmės bylų kolegija buvo panaikinta 2022 m. birželio 9 d. *ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir kai kurie

<sup>45</sup> Būtent jo 3 straipsnio 5 punktas, 27 straipsnis ir 73 straipsnio 1 dalis. Pagal 2020 m. balandžio 8 d. nutartį Lenkijos Respublikos taip pat buvo pareikalauta neperduoti Drausmės bylų kolegijoje nagrinėjamų bylų kolegijai, kuri neatitinka nepriklausomumo reikalavimų, apibrėžtų, be kita ko, Sprendime A.K.

<sup>46</sup> Žr. iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1a punktą ir iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 80 straipsnį, 110 straipsnio 2a dalį ir 129 straipsnį.

<sup>47</sup> Bet kuriuo atveju sustabdymas pasibaigė priėmus 2021 m. liepos 15 d. Sprendimą *Komisija / Lenkija (Teisėjų drausmės tvarka)* (C-791/19, EU:C:2021:596) (toliau – Sprendimas *Teisėjų drausmės tvarka*). Pripažinimas, kad Lenkijos vyriausybė neįvykdė įsipareigojimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, nes neužtikrino Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumo ir nešališkumo, ir visų pirma kriterijai, kuriais Teisingumo Teismas rėmėsi darydamas šią išvadą, yra labai svarbūs šioms byloms. Taip pat žr. Sprendimą A. K.

<sup>48</sup> 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos nutartis *Komisija / Lenkija* (C-204/21 R, EU:C:2021:593) (toliau – 2021 m. liepos 14 d. nutartis).

<sup>49</sup> Nedelsiant ir kol bus priimtas sprendimas, kuriuo bus užbaigtas bylos *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* (C-204/21) nagrinėjimas.

<sup>50</sup> Kaip nurodyta Sprendime A. K.

<sup>51</sup> 2021 m. spalio 27 d. Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojos nutartis *Komisija / Lenkija* (C-204/21 R, nepaskelbta Rink., EU:C:2021:878).

<sup>52</sup> Lenkijos vyriausybė tam neprieštaravo.

kiti įstatymai) (*Dz. U.*, 2022, 1259 pozicija) (toliau – 2022 m. birželio 9 d. įstatymas). Nuo to laiko teisėjas gali ginčyti galutinį Drausmės bylų kolegijos nutarimą, kuriuo leidžiama patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn, kreipdamasis į naujai sudarytą *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) *Izba Odpowiedzialności Zawodowej* (Profesinės atsakomybės kolegija) (toliau – Profesinės atsakomybės kolegija).

62. 2022 m. birželio 9 d. įstatymo 8 straipsniu nuo jo įsigaliojimo<sup>53</sup> Drausmės bylų kolegija buvo panaikinta ir įsteigta Profesinės atsakomybės kolegija. Profesinės atsakomybės kolegija turi perimti visas Drausmės bylų kolegijos 2022 m. liepos 15 d. turėtas ir nebaigtas nagrinėti bylas. Pagal 2022 m. birželio 9 d. įstatymo 18 straipsnį teisėjas per 6 mėnesius nuo jo įsigaliojimo gali kreiptis į Profesinės atsakomybės kolegiją ir atnaujinti procesą dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nutarimo, kuriuo buvo leista patraukti šį teisėją baudžiamojon atsakomybėn ir kurį priėmė teisėjų kolegija, kurioje posėdžiavo Drausmės bylų kolegijos teisėjas.

63. Nepaisant Drausmės bylų kolegijos panaikinimo, atrodo, kad teisėjas I. T. ir toliau yra nušalintas nuo pareigų vykdymo pagal nacionalinę teisę, nors jis gali<sup>54</sup> kreiptis į Profesinės atsakomybės kolegiją, siekdamas ginčyti Drausmės bylų kolegijos nutarimą. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimai išlieka aktualūs. Siekiant išnagrinėti teisėjo I. T. nušalinimo nuo pareigų teisėtumo klausimą, reikia išnagrinėti tiek tai, ar Drausmės bylų kolegija atitinka ESS 2 straipsnio ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamų su Chartijos 47 straipsniu, reikalavimus, tiek tai, kokių pasekmių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo sudėčiai sukelia bet koks šių nuostatų nesilaikymas.

64. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nors Drausmės bylų kolegija priėmė savo nutarimą antroje instancijoje, pagal Lenkijos teisę teisėjas I. T. dabar gali ginčyti jo galiojimą, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Be to, atrodo, kad Drausmės bylų kolegijos nutarimas nebeturi *res judicata* galios.

65. Kalbant apie pirmąjį, antrąjį ir trečiąjį klausimus byloje C-615/20, pažymėtina, kad nors teisingumo organizavimas valstybėse narėse, įskaitant taisykles, kuriomis reglamentuojamos teisėjams keliamos baudžiamosios bylos, priklauso jų kompetencijai, naudojimasis šia kompetencija turi atitikti Sąjungos teisę. Kai valstybė narė nustato specialias taisykles, kuriomis reglamentuojamas teisėjų baudžiamasis persekiojimas<sup>55</sup>, šios taisyklės, atsižvelgiant į reikalavimą, kad turi būti galima kreiptis į pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą ir nešališką teismą, ir siekiant išsklaidyti bet kokią pagrįstą asmenų abejonę dėl teisėjų neatsparumo išorės veiksniams, ypač bet kokiai tiesioginei ar netiesioginei įstatymų leidžiamosios ar vykdomosios valdžios įtakai, galinčiai turėti poveikį jų sprendimams, turibūti pagrįstos objektyviais ir patikrinamais reikalavimais, susijusiais su geru teisingumo vykdymu. Tokios taisyklės, kaip ir taisyklės dėl teisėjų drausminės atsakomybės, turi suteikti garantijas, būtinas užtikrinti, kad baudžiamasis procesas nebūtų naudojamas kaip šių teisėjų veiklos politinės kontrolės sistema, ir visapusiškai apsaugoti Chartijos 47 ir 48 straipsniuose įtvirtintas teises<sup>56</sup>.

<sup>53</sup> Šis įstatymas įsigaliojo 2022 m. liepos 15 d., tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

<sup>54</sup> Pavyzdžiui, kad būtų panaikintas jo nušalinimas nuo pareigų.

<sup>55</sup> Kaip savo pastabose nurodė Lenkijos vyriausybė ir Komisija, nesant Sąjungos taisyklių šiuo klausimu, valstybės narės turi nustatyti, ar tam tikri teisėjo veiksmai yra drausminio, ar baudžiamojo pobūdžio. Taigi Sąjungos teisė iš principo nedraudžia tokios nuostatos, kaip Lenkijos Respublikos Konstitucijos 181 straipsnis, kuriame numatyta, kad pagal įstatymą įsteigtas teismas gali panaikinti teisėjo imunitetą nuo baudžiamosios atsakomybės ir jo sulaikymo. Žr. 2 klausimą byloje C-615/20.

<sup>56</sup> 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimas *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.* (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 210–213 punktai). Žr. 2 klausimo a punktą byloje C-615/20.

66. Pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą valstybės narės turi užtikrinti, kad teismai, galintys priimti sprendimus dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, atitiktų veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus<sup>57</sup>. Bylos, kurios pagal iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 80 straipsnį, 110 straipsnio 2a dalį ir 129 straipsnį bei iš dalies pakeisto Aukščiausiojo Teismo įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1a punktą priklauso Drausmės bylų kolegijos jurisdikcijai<sup>58</sup>, dėl savo pobūdžio turi nedelsiamą, tiesioginį ir reikšmingą poveikį teisėjų statusui ir jų pareigų vykdymui<sup>59</sup>. Tai reiškia, kad aktus, priimtus pagal šias Lenkijos teisės nuostatas, dėl Lenkijos teismų teisėjų, kurie gali priimti sprendimą dėl Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo, turi galėti patikrinti institucija, kuri pati atitinka veiksmingos teisminės gynybos reikalavimus pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą<sup>60</sup>. Kadangi Drausmės bylų kolegija turėjo jurisdikciją taikyti minėtas Lenkijos teisės nuostatas, ji turi užtikrinti visas būtinas garantijas, susijusias su jos nepriklausomumu, nešališkumu ir įsteigimu pagal įstatymą, kad būtų išvengta pavojaus, jog priemonės, kurių ji imasi pagal šias nuostatas, bus naudojamos kaip teismo sprendimų turinio politinės kontrolės sistema. Plačiai remdamasis veiksniais, kuriuos anksčiau nurodė Sprendime *A. K.*<sup>61</sup>, Teisingumo Teismas Sprendime *Teisėjų drausmės tvarka*, remdamasis pastarojo sprendimo 89–110 punktuose nurodytais argumentais, kategoriškai konstatavo, kad Drausmės bylų kolegija neatitiko nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimų pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą. Teisingumo Teismas, be kita ko, rėmėsi tuo, kad Drausmės bylų kolegijos, turinčios išimtinę jurisdikciją nagrinėti tam tikras drausmės bylas, įsteigimas *ex nihilo* sutapo su nacionalinės teisės aktų, keliančių grėsmę *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų nepašalinamumui ir nepriklausomumui, priėmimu. Tame sprendime pažymėta, kad Drausmės bylų kolegija, palyginti su kitomis *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) kolegijomis, turi ypač didelę organizacinę, funkcinę ir finansinę autonomiją šiame teisme. Drausmės bylų kolegijos teisėjų darbo užmokestis taip pat yra maždaug 40 % didesnis nei kitose *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) kolegijose posėdžiaujančių teisėjų, nesant jokio objektyvaus pateisinimo, dėl kurio jiems taikoma tokia išskirtinė tvarka.

67. Įsteigus Drausmės bylų kolegiją buvo reikalaujama, kad ją sudarytų tik nauji teisėjai, kuriuos NTT siūlymu skiria Respublikos Prezidentas<sup>62</sup>. Prieš paskiriant šiuos teisėjus, NTT buvo iš esmės pertvarkyta<sup>63</sup>. Kaip nurodė Teisingumo Teismas, dėl tokių pokyčių galėjo kilti grėsmė, kurios nebuvo per anksčiau taikytą atrankos procedūrą, kad įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji valdžia darys didesnę įtaką NTT ir pakenks šios institucijos nepriklausomumui. Be to, naujai sudaryta NTT buvo įsteigta sutrumpinus iki tol šią instituciją sudariusių jos narių ketverių metų kadenciją.

<sup>57</sup> Šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153, 112 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>58</sup> Dėl leidimo iškelti baudžiamąją bylą teisėjams ar teisėjams stažuotojams arba juos suimti, dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų darbo ir socialinės apsaugos teisės ir dėl šių teisėjų privalomo išėjimo į pensiją.

<sup>59</sup> Taip pat žr. 2021 m. liepos 14 d. nutartį (81 punktas).

<sup>60</sup> Pagal analogiją žr. Sprendimą *Teisėjų drausmės tvarka* (80 ir 83 punktai).

<sup>61</sup> Žr. 1 klausimo a punktą ir 3 klausimo d punktą byloje C-615/20.

<sup>62</sup> Taip užkertant bet kokią galimybę į šią kolegiją perkelti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) jau pareigas einančius teisėjus, nors tokie perkėlimai iš esmės buvo leidžiami.

<sup>63</sup> 23 iš 25 naujos sudėties NTT narių buvo paskirti Lenkijos vykdomosios ar įstatymų leidžiamosios valdžios institucijų arba priklauso vienai iš šių valdžių. Anksčiau teisėjai rinko 15 NTT narių iš savo tarpo.

Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad su NTT susijusi teisėkūros reforma buvo įvykdyta tuo pat metu, kai buvo priimtas naujasis Aukščiausiojo Teismo įstatymas<sup>64</sup>, kuriuo buvo įgyvendinta plačios apimties šio teismo reforma<sup>65</sup>.

68. Kaip nurodė Teisingumo Teismas, dėl visų šių aplinkybių asmenims kilo pagrįstų abejonų dėl Drausmės bylų kolegijos atsparumo išorės veiksniams, visų pirma Lenkijos įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios tiesioginei ar netiesioginei įtakai, ir dėl jos neutralumo, kai susikerta interesai. Dėl tokių aplinkybių buvo tikėtina, kad Drausmės bylų kolegija nebus laikoma nepriklausoma ar nešališka, o tai kenkia pasitikėjimui šia teismine institucija, kuris būtinas demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje<sup>66</sup>.

69. Bendras Drausmės bylų kolegijos teisėjų skyrimo procedūros ir jos veikimo sąlygų vertinimas nepaneigia pagrįstų abejonų dėl to, kad jos nariams gali būti daromas išorinis spaudimas<sup>67</sup>. Šios išvados surašymo metu išlieka sprendimuose *Teisėjų drausmės tvarka* ir *A. K.* apibūdintų pagrįstų abejonų dėl Drausmės bylų kolegijos nepriklausomumo ir nešališkumo. Šios abejonės susijusios ne tik su teisėjų drausmės tvarka Lenkijoje, bet ir su taisyklėmis dėl leidimo patraukti teisėjus ar teisėjus stažuotojus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų, taip pat su privalomu jų darbo užmokesčio sumažinimu.

70. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat apibūdino Lenkijos teisingumo ministro ir prokuroro, Lenkijos teisingumo ministro ir NTT, taip pat NTT ir Drausmės bylų kolegijos ryšius<sup>68</sup>. Šiuo klausimu jam kyla abejonų, ar Drausmės bylų kolegija veikia kaip trečiasis asmuo jos nagrinėjamos bylos šalių atžvilgiu<sup>69</sup>.

71. Neginčijama, kad teismų nepriklausomumas turi du aspektus. Pagal pirmąjį, išorinį, aspektą reikalaujama, kad teismas savo funkcijas vykdytų savarankiškai, jo nesaistytų jokie hierarchijos ar pavaldumo ryšiai, jis negautų jokių nurodymų ar įpareigojimų, taigi būtų apsaugotas nuo išorinio poveikio ar spaudimo, kurie gali kelti grėsmę jo narių nepriklausomam sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams. Antrasis, vidinis, aspektas susijęs su nešališkumu. Pagal jį reikalaujama, kad teismai vienodai atsiribotų nuo bylos šalių ir jų atitinkamų interesų. Teismai turi būti objektyvūs ir nesuinteresuoti bylos baigtimi, jie tik turi siekti, kad ginčas būtų išspręstas griežtai laikantis teisės normų<sup>70</sup>.

72. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo abejonės susijusios su antruoju nepriklausomo teismo aspektu ir suvokimu, kad spręsdama dėl leidimų patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn ir nušalinti juos nuo pareigų Drausmės bylų kolegija nėra nei nepriklausoma, nei nešališka. Minėto teismo apibūdinti tiesioginiai ir netiesioginiai instituciniai

<sup>64</sup> 2017 m. gruodžio 8 d. *Ustawa o Sądzie Najwyższym* (Aukščiausiojo Teismo įstatymas) (*Dz. U.*, 2018, 5 pozicija), 2019 m. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* (825 pozicija) paskelbta jo suvestinė redakcija.

<sup>65</sup> Visų pirma apėmusi dviejų naujų kolegijų, tarp jų – Drausmės bylų kolegijos, įsteigimą šiame teisme, taip pat *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjų pensinio amžiaus mažinimo mechanizmą nustatymą ir jo taikymą pareigas einantiems šio teismo teisėjams. Kai kurių NTT narių kadencijų nutraukimas prieš terminą ir šios institucijos reorganizavimas vyko tokiomis aplinkybėmis, kai buvo tikimasi, kad *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas), ypač jo Drausmės bylų kolegijoje, atsilaisvins daug teisėjų vietų.

<sup>66</sup> Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad dėl tokio pokyčio silpninama teisinės valstybės vertybės apsauga. Sprendimas *Teisėjų drausmės tvarka* (112 punktas).

<sup>67</sup> Žr. mano išvados byloje *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* (C-204/21) 212 punktą.

<sup>68</sup> Žr. šios išvados 28 ir 29 punktus. Taip pat žr. 3 klausimo e punktą byloje C-615/20. Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad NTT vaidmuo Drausmės bylų kolegijos teisėjų skyrimo procese yra lemiamas ir kad jos nepriklausomumas nuo politinės valdžios yra abejotinas, todėl kyla pagrįstų abejonų dėl šios kolegijos nepriklausomumo ir nešališkumo. Sprendimas *Teisėjų drausmės tvarka* (101 ir 108 punktai).

<sup>69</sup> Žr. 3 klausimo f punktą byloje C-615/20.

<sup>70</sup> Sprendimas *A. K.* (120–122 punktai).

ryšiai tarp Lenkijos teisingumo ministro, prokuroro<sup>71</sup>, NTT ir Drausmės bylų kolegijos<sup>72</sup>, kaip nurodyta šios išvados 28 ir 29 punktuose, padidina ir taip jau nemažą riziką, kad Drausmės bylų kolegija, priimdama sprendimus šiais klausimais, gali būti suvokiama ne kaip visiškai nešališkas teismas, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šie ryšiai gali dar labiau sumenkinti pasitikėjimą teismais, kuris būtinas demokratinėje visuomenėje ir teisinėje valstybėje.

73. Taigi siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad ESS 2 straipsnis ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejami su Chartijos 47 straipsniu, taikomi tais atvejais, kai teismas pagal nacionalinę teisę leidžia, be kita ko, patraukti teisėjus ar teisėjų stažuotojus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ar nušalinti nuo pareigų ir atitinkamai sumažinti jų darbo užmokestį. Pagal šias Sąjungos teisės nuostatas draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais jurisdikcija leisti patraukti teisėjus arba teisėjų stažuotojus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų bei atitinkamai sumažinti jų darbo užmokestį suteikiama teismui, kuris neatitinka nepriklausomumo, nešališkumo ar įsteigimo pagal įstatymą reikalavimų.

### 3. Antrasis klausimas byloje C-671/20

74. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagal Sąjungos teisę, visų pirma ESS 2 straipsnį ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 42a straipsnio 1 ir 2 dalys, taip pat šio įstatymo 107 straipsnio 1 dalies 3 punktas, pagal kurias, pirma, nacionaliniams teismams, kai jie tikrina, ar pagal savo sudėtį yra pagal įstatymą įsteigtas teismas, draudžiama peržiūrėti Drausmės bylų kolegijos sprendimų leisti patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų teisėtumą ir privalomąją galią ir, antra, tokia peržiūra laikoma drausminių nusižengimų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, ar pagal šias Sąjungos teisės nuostatas neleidžiama *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jurisprudencija, pagal kurią draudžiama Respublikos Prezidento priimto teisėjų skyrimo akto ir per šį skyrimo procesą priimtų NTT aktų teisminė kontrolė.

75. Pirma, iš teisės į pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą ir nešališką teismą kyla kiekvieno asmens galimybė remtis tokia teise<sup>73</sup>. Jeigu nepriklausomo ir nešališko teismo buvimas ginčijamas pateikiant pagrindą, kuris iš pirmo žvilgsnio neatrodo akivaizdžiai nepagrįstas<sup>74</sup>, kiekvienas teismas<sup>75</sup> privalo patikrinti, ar pagal savo sudėtį jis yra toks teismas. Ši jurisdikcija būtina siekiant išlaikyti teisės subjektų pasitikėjimą dėl jų priimtais teismų sprendimais, kuris būtinas demokratinėje visuomenėje. Taigi tokia patikra yra esminis procedūrinis reikalavimas, kurio laikymasis priskirtinas viešosios tvarkos sričiai ir turi būti patikrintas, kai to reikalauja šalys, arba teismo iniciatyva<sup>76</sup>. ESS 2 straipsnis ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa bei Sprendime

<sup>71</sup> Žr. šios išvados 28 punktą. Pagal analogiją būtų galima pasiremti 2019 m. gegužės 27 d. Sprendimu *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)* (C-508/18, EU:C:2019:456, 73–90 punktai) dėl Vokietijos teisingumo ministro ir prokuratūros ryšių, susijusių su rizika, kad pirmasis konkrečiose bylose duoda nurodymus antrajai.

<sup>72</sup> Kartu su kitais veiksniais, kuriuos Teisingumo Teismas nurodė Sprendime *Teisėjų drausmės tvarka*.

<sup>73</sup> Sprendimas *Simpson* (55 punktas).

<sup>74</sup> 2008 m. liepos 1 d. Sprendimas *Chronopost / UFEX ir kt.* (C-341/06 P ir C-342/06 P, EU:C:2008:375, 46 punktas).

<sup>75</sup> Dėl Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo žr. Sprendimą *Simpson* (57 punktas) ir 2022 m. kovo 24 d. Sprendimą *Wagenknecht / Komisija* (C-130/21 P, EU:C:2022:226, 15 punktas). Dėl valstybių narių teismų žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Ypatingosios kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798, 126–131 punktai).

<sup>76</sup> Žr. Sprendimą *Simpson* (55 ir 57 punktai) ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimą *Chronopost / UFEX ir kt.* (C-341/06 P ir C-342/06 P, EU:C:2008:375, 46 punktas).

*Simpson* nustatyti reikalavimai yra universalios pobūdžio. Šios nuostatos ir reikalavimai taikomi visais atvejais, kai teismui gali reikėti priimti sprendimus bylose „Sąjungos teisei priklausančiose srityse“<sup>77</sup>.

76. Lenkijos vyriausybė mano, kad nei Sprendimas *A. K.*, nei jokia nacionalinių teismų jurisprudencija, pagal kurią Drausmės bylų kolegija nėra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, negali leisti suabejoti Respublikos Prezidento priimtu šios kolegijos teisėjų skyrimo aktu.

77. Iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 42a straipsnio 1 ir 2 dalių formuluotė, pateikta šios išvados 11 punkte, iš pirmo žvilgsnio neapsiriboja tuo, kad neleidžiama teismui turėti jurisdikcijos *erga omnes* panaikinti Respublikos Prezidento priimtą aktą dėl teisėjo paskyrimo. Kaip tik pagal ją visiems Lenkijos teismams, nesvarbu, ar savo iniciatyva, ar šalies prašymu, aiškiai neleidžiama bet kokiomis aplinkybėmis ir dėl kokios nors priežasties kelti ar nagrinėti klausimo, ar teismas gali užtikrinti pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą pagal įstatymą įsteigtame nepriklausomame ir nešališkame teisme, ir ar teisėjas buvo paskirtas teisėtai arba gali vykdyti teismines funkcijas, neatsižvelgiant į nurodomo pažeidimo, ginčijamo akto ar procedūros pobūdį arba prieinamą teisių gynimo priemonę. Mano nuomone, iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo nuostatos suformuluotos taip plačiai, kad pagal jas nacionaliniam teismui neleidžiama nagrinėti klausimų, susijusių su bet kurio teismo sudėtimi, kaip to reikalaujama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją<sup>78</sup>.

78. Iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 107 straipsnio 1 dalies 3 punkto formuluotė, regis, sugriežtina šio įstatymo 42a straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintus draudimus. Atrodo, kad iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 107 straipsnio 1 dalies 3 punktas apima visus mėginimus ginčyti bet kokius teisėjo skyrimo procedūros aspektus<sup>79</sup>, įskaitant, pavyzdžiui, pagal įstatymą įsteigto teismo reikalavimo laikymąsi. Kadangi pagal iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 42a straipsnio 1 ir 2 dalis ir 107 straipsnio 1 dalies 3 punktą šiems teismams neleidžiama patikrinti, ar jie atitinka ESS 2 straipsnio ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamų su Chartijos 47 straipsniu, reikalavimus, kaip šios nuostatos yra išaiškintos Sprendime *Simpson*, pagal minėtas Sąjungos teisės nuostatas tokios nacionalinės teisės nuostatos draudžiamos.

79. Dėl *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) jurisprudencijos<sup>80</sup> pažymėtina, jog nors Teisingumo Teismas pripažįsta<sup>81</sup>, kad dėl to, jog Respublikos Prezidento sprendimams paskirti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) teisėjus pagal Lenkijos teisę negali būti taikoma teisminė kontrolė, *per se* nekyla jokių problemų<sup>82</sup>, jis yra ne kartą konstatavęs, kad veiksminga NTT siūlymų

<sup>77</sup> 2018 m. vasario 27 d. Sprendimas *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 29, 36 ir 37 punktai).

<sup>78</sup> Sprendimas *Simpson* (55 punktas).

<sup>79</sup> Žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *A.B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153, 128 ir paskesni punktai ir juose nurodyta jurisprudencija). Pavyzdžiui, galima būtų teigti, kad NTT vaidmens per teisėjo skyrimo procedūrą nagrinėjimas yra drausminis nusižengimas.

<sup>80</sup> 2020 m. kovo 4 d. sprendime (byla P 22/19) (*Dz. U.*, 2020, 413 pozicija) *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) konstatavo, kad nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias leidžiama nušalinti teisėją nuo bylos, nes Respublikos Prezidentas, remdamasis NTT siūlymu, jį paskyrė neteisėtai, prieštarauja Respublikos Konstitucijos 179 straipsniui, siejamam su jos 144 straipsnio 3 dalies 17 punktu.

<sup>81</sup> Sprendimas *A. K.* (145 punktas).

<sup>82</sup> 2021 m. kovo 2 d. Sprendimo *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153) 129 punkte konstatuota, kad „galimas galimybės pasinaudoti teismine teisių gynimo priemone nebuvimas skyrimo eiti nacionalinio Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas procedūroje tam tikrais atvejais gali nekelti problemų, atsižvelgiant į iš Sąjungos teisės, visų pirma ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, kylančius reikalavimus“.

skirti teisėjus teisminei kontrolėi, įskaitant bent jau patikrą, ar buvo viršyti ar nederamai įgyvendinti įgaliojimai, padaryta teisės klaida ar akivaizdi vertinimo klaida, yra būtina, jei teisės subjektams kyla sisteminio pobūdžio abejonių dėl teisėjų, paskirtų užbaigus šią procedūrą, nepriklausomumo ir nešališkumo<sup>83</sup>. Be to, Sprendimo *Teisėjų drausmės tvarka* 104–107 punktuose Teisingumo Teismas nurodė tam tikrus veiksnius (įskaitant svarbų NTT vaidmenį skiriant Drausmės bylų kolegijos narius), dėl kurių teisės subjektams kyla pagrįstų abejonių dėl šios institucijos nepriklausomumo ir nešališkumo. Iš šios jurisprudencijos aišku<sup>84</sup>, kad NTT siūlymams skirti teisėjus turi būti taikoma teisminė kontrolė, o jos nesant, Drausmės bylų kolegija nelaikytina pagal įstatymą įsteigtu nepriklausomu ir nešališku teismu ir neatitinka, be kita ko, ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos reikalavimų<sup>85</sup>. Ši jurisprudencija privaloma visiems Lenkijos teismams, įskaitant *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas). Sprendime *Grossmania* Teisingumo Teismas konstatavo, kad jeigu jis nusprendžia, jog valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal Sutartis, pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį ji privalo imtis būtinų priemonių, kad įvykdytų šį sprendimą, kuris turi *res judicata* galią fakto ir teisės klausimams, kurie juo buvo faktiškai arba privalomai išspręsti. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimo privalomąja galia nacionalinis teismas, nagrinėjantis Sąjungos teisės nuostatų taikymo sritį, privalo atsižvelgti į jame išspręstus teisės klausimus. Jei atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos neįvykdytų Teisingumo Teismo sprendimo, kuriuo pripažintas įsipareigojimų neįvykdymas, nacionalinis teismas privalėtų imtis visų priemonių palengvinti visišką Sąjungos teisės taikymą vadovaujantis to sprendimo turiniu<sup>86</sup>.

80. Pagal SESV 267 straipsnį sprendimas, kurį Teisingumo Teismas priims šiose bylose, yra privalomas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kiek tai susiję su Sąjungos teisės aiškinimu sprendžiant jo nagrinėjamą ginčą. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prireikus turi nepaisyti *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimų, jei mano, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą, šie sprendimai neatitinka Sąjungos teisės, prireikus atsisakydamas taikyti bet kurią nacionalinę normą<sup>87</sup>, pagal kurią reikalaujama, kad jis vykdytų *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) sprendimus<sup>88</sup>.

81. Taigi siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad pagal ESS 2 straipsnį ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamus su Chartijos 47 straipsniu, draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 42a straipsnio 1 ir 2 dalys bei 107 straipsnio 1 dalies 3 punktas, pagal kurias, pirma, nacionaliniams teismams, kai jie tikrina, ar pagal savo sudėtį yra pagal įstatymą įsteigtas

<sup>83</sup> 2021 m. kovo 2 d. Sprendimas *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153, 128–136 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

<sup>84</sup> Sprendimas *A. K.* Taip pat žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153) ir Sprendimą *Teisėjų drausmės tvarka*.

<sup>85</sup> Sprendimas *Teisėjų drausmės tvarka* susijęs su Drausmės bylų kolegijos jurisdikcija priimti sprendimus drausmės bylose dėl *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) ir bendrosios kompetencijos teismų teisėjų. Kaip matyti iš šios išvados 69 punkto ir mano išvados byloje *Komisija / Lenkija (Teisėjų nepriklausomumas ir privatus gyvenimas)* (C-204/21) 212 punkto, šios jurisprudencijos motyvai taip pat taikomi Drausmės bylų kolegijos jurisdikcijai leisti patraukti teisėjus ir teisėjų stažuotojus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų, taip pat sumažinti jų darbo užmokestį.

<sup>86</sup> 2022 m. kovo 10 d. Sprendimas *Grossmania* (C-177/20, EU:C:2022:175, 35, 36, 38 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

<sup>87</sup> Žr. Lenkijos Respublikos Konstitucijos 190 straipsnio 1 dalį.

<sup>88</sup> Pagal analogiją žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimą *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų padariniai)* (C-430/21, EU:C:2022:99, 73–75 punktai). Taip pat žr. 2021 m. kovo 2 d. Sprendimą *A. B. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo teisėjų skyrimas – Skundas)* (C-824/18, EU:C:2021:153, 146 punktas) ir 2021 m. gegužės 18 d. Sprendimą *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ ir kt.* (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ir C-397/19, EU:C:2021:393, 250 punktas).

teismas, draudžiama peržiūrėti Drausmės bylų kolegijos sprendimų leisti patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų teisėtumą ir privalomąją galią ir, antra, tokia peržiūra laikoma drausminiu nusižengimu.

#### 4. Ketvirtasis klausimas byloje C-615/20 ir pirmasis, trečiasis ir ketvirtasis klausimai byloje C-671/20

82. Ketvirtuoju klausimu, kurį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikia byloje C-671/20, teigiama, kad *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) neužtikrina veiksmingos teisminės gynybos, nors šis teismas pakankamai išsamiai nenurodo, kaip to reikalaujama pagal Procedūros reglamento 94 straipsnį, kodėl jis taip mano. Darytina išvada, kad Teisingumo Teismas negali padėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui vertinti, ar *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas) atitinka, be kita ko, ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos reikalavimus. Taigi siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad ketvirtasis klausimas byloje C-671/20 tiek, kiek juo prašoma atlikti tokį vertinimą, yra nepriimtinas.

83. Ketvirtuoju klausimu byloje C-615/20 ir pirmuoju bei trečiuoju klausimais byloje C-671/20 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, kokių pasekmių kyla konstatavus, kad Drausmės bylų kolegija neatitiko, be kita ko, ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su Chartijos 47 straipsniu, reikalavimų dėl šios kolegijos jurisdikcijos duoti leidimą patraukti teisėjus ir teisėjų stažuotojus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti, nušalinti nuo pareigų ir sumažinti jų darbo užmokestį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui visų pirma kyla klausimas, ar pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Sąjungos teisės viršenybės, lojalaus bendradarbiavimo ir teisinio saugumo principus draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 41b straipsnio 1 ir 3 dalys, pagal kurias leidžiama pakeisti teismo sudėtį dėl Drausmės bylų kolegijos sprendimo leisti patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn, jį sulaikyti, nušalinti nuo pareigų ir sumažinti jo darbo užmokestį. Minėtas teismas taip pat klausia, ar pagal ESS 2 straipsnį, ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Sąjungos teisės viršenybės, lojalaus bendradarbiavimo ir teisinio saugumo principus visos valstybės institucijos, įskaitant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, įpareigojamos nepaisyti Drausmės bylų kolegijos sprendimų, kad teisėjas, kurio imunitetas nuo baudžiamosios atsakomybės buvo panaikintas ir kuris yra nušalintas nuo pareigų, galėtų posėdžiauti šio teismo kolegijoje<sup>89</sup>. Galiausiai jis klausia, ar teisėjas, pakeitęs kitą šio teismo teisėją, kuris buvo nušalintas nuo pareigų, gali priimti sprendimus Sąjungos teisės taikymo ar aiškinimo klausimais<sup>90</sup>.

84. Šios išvados 66–69 punktuose paaiškinta, kodėl tuo metu, kai Drausmės bylų kolegija priėmė nutarimą dėl teisėjo I. T., ji nebuvo pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, todėl neatitiko ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su Chartijos 47 straipsniu, reikalavimų<sup>91</sup>. Šių nuostatų pažeidimas yra ypač šiurkštus, nes, bendrai vertinant Drausmės bylų kolegijos teisėjų skyrimo procedūrą ir sąlygas, kuriomis ši kolegija veikė, negalima atmesti

<sup>89</sup> Žr. 4 klausimo a ir b punktus byloje C-615/20 ir 3 klausimo a punktą byloje C-671/20.

<sup>90</sup> Žr. 3 klausimo b punktą byloje C-671/20. YP mano, kad leidimą patraukti teisėją baudžiamojon atsakomybėn gali duoti tik nepriklausomas ir nešališkas teismas, teisingai ir skaidriai išnagrinėjęs bylą. Kadangi Drausmės bylų kolegija neatitiko nė vieno iš šių reikalavimų, jos nutarimas yra niekinis ir negalioja. Lenkijos vyriausybė mano, kad teisėjo I. T. nušalinimas galioja, todėl jo dalyvavimas baudžiamajame procese pažeistų šalių teisę į pagal įstatymą įsteigtą nepriklausomą teismą.

<sup>91</sup> Nepriklausomai nuo jurisdikcijos, kurią ji ketino įgyvendinti, pobūdžio.

pagrįstų abejonių dėl to, kad į šią kolegiją paskirtiems teisėjams galėjo būti daromas išorinis spaudimas. Mano nuomone, šis netikrumas neigiamai paveikė šios kolegijos patikimumą ir visus jos priimtus aktus, įskaitant nutarimą dėl teisėjo I. T.

85. Pagal Sąjungos teisės viršenybės principą visos valstybių narių institucijos įpareigojamos užtikrinti visišką Sąjungos teisės nuostatų veiksmingumą. Taigi valstybių narių teisė negali pakenkti šių nuostatų daromam poveikiui jų atitinkamose teritorijose. Nacionalinis teismas, nagrinėjantis jo jurisdikcijai priklausančią bylą, privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios tiesiogiai veikiančiai Sąjungos teisės nuostatai, kaip antai ESS 19 straipsnio 1 dalies antrai pastraipai<sup>92</sup>. Be to, pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės privalo pašalinti neteisėtas Sąjungos teisės pažeidimo pasekmes<sup>93</sup>. Pagal Sąjungos teisės viršenybės principą Drausmės bylų kolegijos nutarimas yra niekinis<sup>94</sup>.

86. Tai, kad 2022 m. birželio 9 d. įstatymu Drausmės bylų kolegija buvo panaikinta, nereiškia, kad jos nutarimai laikomi niekiniais ir negalioja. Pagal nacionalinę teisę teisėjo I. T. nušalinimas nuo pareigų ir darbo užmokesčio sumažinimas lieka galioti. Norėdamas ištaisyti šią padėtį jis turi pateikti prašymą naujai įsteigta Profesinės atsakomybės kolegijai, siekdamas ginčyti Drausmės bylų kolegijos nutarimą. Lenkijos vyriausybė<sup>95</sup> turi ne tik užtikrinti, kad Drausmės bylų kolegijos jurisdikciją įgyvendintų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, bet ir nedelsdama panaikinti šios kolegijos priimtų nutarimų pasekmes<sup>96,97</sup>. Norint iš karto ir veiksmingai taikyti Sąjungos teisę, negali būti reikalavimo pareikšti ieškinį Profesinės atsakomybės kolegijoje. Antraip Sąjungos teisės veiksmingumui būtų dvejopai pakenkta. Pirma, jis priklausytų nuo šalių iniciatyvos pradėti naują procesą. Antra, Drausmės bylų kolegijos nutarimai galiotų tol, kol šis procesas būtų baigtas.

87. Kaip matyti iš šios išvados 62 ir 64 punktų, neatrodo, kad Drausmės bylų kolegijos nutarimas turėtų *res judicata* galią pagal Lenkijos teisę. Vadinas, Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl *res judicata* galios jam netaikoma<sup>98</sup>. Be to, iš šios jurisprudencijos<sup>99</sup> aišku, kad atsižvelgiant į tai, jog Drausmės bylų kolegijos nutarimą priėmė institucija, kuri nėra pagal įstatymą įsteigtas

<sup>92</sup> Kadangi esamoje Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, visų pirma Sprendime *Teisėjų drausmės tvarka*, pateiktas aiškus atsakymas į klausimą, ar Drausmės bylų kolegija atitinka ESS 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos reikalavimus, nacionalinis teismas turi padaryti visa, kas būtina pagal jo jurisdikciją, siekdamas užtikrinti šio išaiškinimo taikymą. Šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 10 d. Sprendimą *Grossmania* (C-177/20, EU:C:2022:175, 38 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>93</sup> 2022 m. kovo 10 d. Sprendimas *Grossmania* (C-177/20, EU:C:2022:175, 63 punktas).

<sup>94</sup> Pagal analogiją žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *W.Ž. (Aukščiausiojo Teismo Ypatingosios kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798, 152–155 punktai).

<sup>95</sup> Ir visos šios valstybės institucijos, įskaitant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą.

<sup>96</sup> Žr. 1991 m. lapkričio 19 d. Sprendimą *Francovich ir kt.* (C-6/90 ir C-9/90, EU:C:1991:428, 36 punktas).

<sup>97</sup> Pagal analogiją žr. 1978 m. kovo 9 d. Sprendimą *Simmenthal* (106/77, EU:C:1978:49, 23 punktas), kuriame nurodyta, be kita ko, kad bet kuri nacionalinės teisės sistemos nuostata ir bet kokia teisėkūros, administracinė ar teisminė praktika, dėl kurios gali sumažėti Sąjungos teisės veiksmingumas, nesuteikus jurisdikciją taikyti šią teisę turinčiam nacionaliniam teismui įgaliojimų tokio taikymo metu imtis visų būtinų priemonių netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, galinčių kliudyti visiškam Sąjungos teisės normų veiksmingumui, yra nesuderinama su šiais Sąjungos teisės reikalavimais. Taip pat žr. 2010 m. birželio 22 d. Sprendimą *Melki ir Abdeli* (C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 43 ir 44 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

<sup>98</sup> Žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimą *CRPNPAC ir Vueling Airlines* (C-370/17 ir C-37/18, EU:C:2020:260, 88 ir 89 punktai) ir 2020 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Rosneft ir kt. / Taryba* (C-732/18 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:727, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

<sup>99</sup> Pagal analogiją žr. 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *W. Ž. (Aukščiausiojo Teismo Ypatingosios kontrolės ir viešųjų reikalų kolegija – Skyrimas)* (C-487/19, EU:C:2021:798, 160 punktas).

nepriklausomas ir nešališkas teismas, teisinio saugumo principas ar tariamas teismo sprendimo galutinumasis nėra kliūtis teisės aktų leidėjui ar teismui laikyti šio Sąjungos teisės pažeidimo neteisėtas pasekmes negaliojančiomis<sup>100</sup>.

88. Taigi siūlau, kad visos valstybės institucijos, įskaitant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, kuriam priklauso teisėjas I. T.<sup>101</sup>, taip pat institucijos, turinčios įgaliojimus formuoti ir keisti nacionalinių teismų sudėtį<sup>102</sup>, nepaisytų Drausmės bylų kolegijos nutarimo ir leistų teisėjui I. T. posėdžiauti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo teisėjų kolegijoje, priimančioje sprendimą byloje<sup>103</sup>.

89. Šioms pastaboms taikoma svarbi išlyga, kad byla nebuvo perduota kitai kolegijai, kuri pati yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Nors Sąjungos teisės veiksmingumui neabejotinai būtų naudingas visų Drausmės bylų kolegijos nutarimo neigiamų pasekmių pašalinimas, įskaitant sprendimų perskirti teisėjui I. T. paskirtas bylas kitai kolegijai panaikinimą *ex nunc*, laikantis tokio požiūrio, pagal kurį visas šiam teisėjui anksčiau paskirtas bylas reikėtų nagrinėti iš naujo ir (arba) pakartotinai, nebūtų atsižvelgta į ginčo šalių teises į teisinį saugumą<sup>104</sup> ir į bylos išnagrinėjimą per kuo trumpesnę laiką pagal Chartijos 47 straipsnį.

90. Darytina išvada, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-615/20 teisėjas I. T. turėtų toliau posėdžiauti pagrindinę bylą nagrinėjančioje kolegijoje. 2020 m. lapkričio 18 d. Drausmės bylų kolegijos nutarimas, kuriuo ji ketinta nušalinti nuo pareigų, buvo priimtas tą pačią dieną kaip ir prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-615/20, todėl bylos nagrinėjimas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme buvo sustabdytas. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad, nepaisant teisėjo I. T. nušalinimo nuo pareigų, byla, dėl kurios iškelta byla C-615/20, nebuvo perskirta<sup>105</sup>. Byla, kurioje buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą byloje C-671/20, buvo perskirta kitai prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo kolegijai. Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje nėra informacijos, kuri rodytų, kad ši kolegija nėra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Tokiu atveju ši byla gali būti palikta nagrinėti naujai kolegijai<sup>106</sup>.

91. Atitinkamai siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad pagal ESS 2 straipsnį ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą bei Sąjungos teisės viršenybės, lojalaus bendradarbiavimo ir teisinio saugumo principus reikalaujama, kad visos valstybės institucijos, įskaitant prašymą priimti

<sup>100</sup> Tai nereiškia, kad teisėjai, kuriems buvo iškelta byla Drausmės bylų kolegijoje pagal, pavyzdžiui, iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 80 straipsnį, negali būti toliau teisiami pagal šią nuostatą pagal įstatymą įsteigtame nepriklausomame ir nešališkame teisme. Prireikus atitinkamos valstybės institucijos privalo (vėl) pradėti tokį procesą prieš atitinkamus teisėjus.

<sup>101</sup> Jei nebūtų įmanoma nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo kolegijų, į kurias įėjo teisėjas I. T., teismai negalėtų patikrinti, ar jie yra pagal įstatymą įsteigti nepriklausomi ir nešališki teismai, todėl Sprendimas *Simpson* (55 ir 57 punktai) taptų neveiksmingas.

<sup>102</sup> Visų pirma teismo pirmininkas. Žr. iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 41b straipsnio 1 ir 3 dalis.

<sup>103</sup> Tai neturi įtakos teisėjo galimybei pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Regis, Lenkijos teisėje tam tikrais atvejais numatyta kompensacija nušalintiems nuo pareigų teisėjams: žr. iš dalies pakeisto Bendrosios kompetencijos teismų santvarkos įstatymo 129 straipsnį.

<sup>104</sup> Atsižvelgiant į tai, kad nuo teisėjo I. T. nušalinimo nuo pareigų 2020 m. lapkričio 18 d. praėjo daug laiko, daugelis iš pradžių jam paskirtų bylų jau galėjo būti išnagrinėtos.

<sup>105</sup> Žr. apygardos prokuratūros pastabų 4 punktą.

<sup>106</sup> Žinau, kad nuo 2020 m. lapkričio 18 d. Drausmės bylų kolegijos nutarimo priėmimo iki 2020 m. gruodžio 9 d. prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-671/20, taigi, ir pagrindinės bylos nagrinėjimo sustabdymo, praėjo nedaug laiko ir kad per tą laiką pagrindinės bylos nagrinėjimas šiuo atveju galėjo nepasisitūmėti į priekį. Ši aplinkybė nekeičia mano pozicijos. Teisiniui saugumui ir aiškiai, abstrakčiai pozicijai tokiais klausimais, taikomais visais atvejais, turi būti teikiama pirmenybė, užuot tenkinus skubos reikalavimus pavieniais atvejais.

prejudicinį sprendimą pateikusi teisimą, panaikintų Drausmės bylų kolegijos sprendimų, kaip antai jos 2020 m. lapkričio 18 d. nutarimo, neteisėtas pasekmes ir taip leistų nuo pareigų nušalintam teisėjui posėdžiauti šiame teisme, išskyrus tas bylas, kurios buvo perskirtos kitai kolegijai, kuri yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas.

## VI. Išvada

92. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) pateiktus klausimus:

ESS 2 straipsnis ir ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejami su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu:

- taikomi tais atvejais, kai teismas pagal nacionalinę teisę leidžia, be kita ko, patraukti teisėjus ar teisėjų stažuotojus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ar nušalinti nuo pareigų ir atitinkamai sumažinti jų darbo užmokestį. Pagal šias Sąjungos teisės nuostatas draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais jurisdikcija leisti patraukti teisėjus arba teisėjų stažuotojus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų bei atitinkamai sumažinti jų darbo užmokestį suteikiama teismui, kuris neatitinka nepriklausomumo, nešališkumo ar įsteigimo pagal įstatymą reikalavimų,
- pagal juos draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias, pirma, nacionaliniams teismams, kai jie tikrina, ar pagal savo sudėtį yra pagal įstatymą įsteigtas teismas, draudžiama peržiūrėti *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) *Izba Dyscyplinarna* (Drausmės bylų kolegija) sprendimų leisti patraukti teisėjus baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų teisėtumą ir privalomąją galią ir, antra, tokia peržiūra laikoma drausminiu nusižengimu.

Pagal ESS 2 straipsnį, ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą ir Sąjungos teisės viršenybės, lojalaus bendradarbiavimo ir teisinio saugumo principus reikalaujama, kad visos valstybės institucijos, įskaitant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teisimą, panaikintų Drausmės bylų kolegijos sprendimų, kuriais teisėjus leidžiama patraukti baudžiamojon atsakomybėn, juos sulaikyti ir nušalinti nuo pareigų, neteisėtas pasekmes ir taip leistų nuo pareigų nušalintam teisėjui posėdžiauti šiame teisme, išskyrus tas bylas, kurios buvo perskirtos kitai kolegijai, kuri yra pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas.